

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 104/1928—1/1929.

Sobota 29. decembra 1928.

Leto III.

Z eno mislijo v novo leto.

Pravijo, da se na Silvestrov večer opolnoči prelomi staro leto ter takoj po dvanajsti uri nastopi novo. V priliki je zapisano tako. Star običaj je, da ob tej priliki drug drugemu voščimo in želimo srečno novo leto ali iskreno ali pa tudi le zaradi običaja.

Praktično življenje pokaže v novem letu, ali smo ostali zverina, lutka, ali pa postali popolnejši človek, ki razume nalogo človeka kot preporoditelja človeške družbe.

Novo leto oznanja bližnjo zbuditev narave, od katere pričakujemo vsa dobra za življenje. Novo leto nas opominja, da vse človeštvo želi in vošči srečno novo leto — življenje, ki ga pa, to vemo, človeški rod ne doseže v kapitalistični družbi, ki je zgrajena na izkoriščanju in zatiranju, na mezdnem suženstvu, amak šele v socialistični družbi, ki bo enako pravična vsem, svobodna za vse, ki bodo služili družbi kot eni rodbini.

To je svetovni problem proletarijata; ta problem si mora proletarijat izvojevati znanstveno in razrednobojevo. Druge poti ni k sreči človeškega rodu.

Zato naj nas v novem letu preveva le ena misel, misel združenja proletarskih socialističnih vrst v eno samo politično stranko, ki naj vodi boj za osvoboditev proletarijata potom socialističnega razrednega boja in znanstvenega socializma v tej državi.

Ne smejo nas motiti v tem našem boju fraze lažnjive demokracije, neiskreni protesti proti absolutizmu in terorju, še manj zbujanje sovinstičnega sovraštva med prebivalci te države, ker je vse to neiskrena politika napihnjene buržuazije, kadar je v opoziciji. Kadar je pa v vladi, zamenja besede z istimi metodami, ki jih porabljajo danes režimske stranke.

V Jugoslaviji ni demokracije brez naroda; narod je tisti, ki mora dvigniti prapor demokracije, zato nimamo od buržuazije ničesar pričakovati.

Socialistična stranka Jugoslavije je stranka, ki po svojem programu in po svoji mentaliteti lahko združi v svojem okrilju proletarijat delavski in kmetijski vse države. Socialistična stranka je idejno močna in zastopa interese vseh zatiranih ter načela

demokracije, ki si jih naj osvoji ves narod, da se otrese sedanjega absolutizma in krivic ter si pribori svobodo.

Vsako početje, ki delo naše stranke v tem smislu kakorkoli ovira, je kaprica, oportuniteta in meščansko hlapčevanje.

Naše srčno včščilo je torej samo to-le:

Proletarijat vse države, zedinj se v novem letu in vodi boj kot celota proti krivicam in reakciji, za volitve, za svobodo in demokracijo!

Samo to je pravo geslo proletarijata.

Čulkovski:

Novo leto.

Si stiskamo roke in ponavljamo voščila dolgočasna: preklinjamo gorje in pričakujemo, da sama pride doba jasna. Staro leto k vragu vse pošilja, novo naj natrese izobilja, za nameček naj še svobodo prinese, s tilnikov naj jarem nam otrese. Vsako leto ista pesem se ponavlja, čez slabe čase se vsevprek zabavlja in čaka se, da čudež se zgodi, da suha veja kar čez noč vzevati. Sicer marsikaj zgodi se v enem letu, a mi sami vstvarjamo si zgodovino. Smo gonilna sila časa preokretu in sami gradimo si domovino. Če nismo zadovoljni s starim letom, smo krivi čisto sami; če novo ne ustreže vsem obetom, bo krivda spet med nami. Čas smo mi, in mi usoda, ki nas tepe do krvi.

Da vzklije blagostanje in svoboda, je treba več, ko samo stokati. Če v novo leto vzamemo seboj star fatalizem, bo ostalo staro, čeprav bo letnica imela novi krog; čez leto vržemo jo spet med staro šaro.

Dokler bomo po pasje roke lizali, bi lahko pisali en tisoč pet sto tri. Če lastne neumnosti ne vzamemo na piko, zaman bo pisati dva tisoč in toliko. Zato pa stisnite roke v pesti in kriknite v ves svet voščilo novo, da človek enkrat se iz sna vzbudi, da vstane leto svobodno njegovo!

govim petkrajcarskim romanom. Izmed meščanskih listov je samo »Marburger Zeitung« prinesla izpod peresa Fr. Goloba oster protest, ki pa ne osvetljuje problema z vseh plati. Ne gre namreč tu samo za prepoved knjig, marveč za vse nekaj globljega. To pa naj pokaže pričujoči članek!

Moderna svetovna književnost — evropska in ameriška — je krenila po vojni na povsem nova pota. Povojni romanopisec, ki opisuje sodobno življenje velikih središč, ga ne more več slikati tako, kot so ga slikali predvojni pisatelji, in sicer zato ne, ker se je to življenje drugačilo do korenin. Tista predvojna dedna buržuazija, ki si je kurirala želodec in jetra z mineralno vodo, ki je častila sentimentalno umetnost in komorno družinsko domačnost, je po vojni docela izginila iz vlemest ali pa je vsaj stopila v ozadje; življenje v evropskih in ameriških vlemestih ne daje torej več pečata tista malomeščanska družba, ki je imela ozke predsodke, omejeno fantazijo ter telesne in duševne hemeroide in ki je častila svoj smešni bon-ton. Namesto te malomeščanske družbe je vzrasla v evropskih centrih nova rasa velekapitalistov, ki so otroci svetovnega klanja, inflacije, bančnih škandalov in špekulacije, tega triumfa trgovine; moderni velekapitalist koraka brez skrupulov preko trupel do ciljev, v nočnih urah pa pleše na vulkanu v čudoviti samopozabi zamorske pleše ob spremljanju jazz-banda. — Pisatelj, ki nam slika utripe vlemesta, ne more prezreti vsega tega; poglobiti se mora v moderno družbo, slikati mora njen moralni propad, razkrivati skandale in iskati notranjo zvezo vseh njenih dejanj, tisto njeno bistvo, ki se imenuje: stoprocentni profit.

Prav tako pa si tudi noben povojni pisatelj, ki je pošten, ne more zakriti oči pred strašno revščino proletarijata, ki hira v smrdečih barakah in prodaja svojo delovno moč moralno propadajoči družbi. Moderni pisatelj je spoznal, da bo delavski razred obnovil človeštvo prav tako, kot so nekoč germanski barbari preporodili v luksuzu toneče Rimljane; zaveda se, da je samo delavski razred poklican, da ustvari nov družabni red, ki bo pravičnejši od sedanjega, in ve, da v tisti dobi ne bo gibalov vseh dejanj stoprocentni profit, marveč: **Delo, ki naj osrečuje vse in proizvaja dobrine za vse.** Zato je stopil moderni pisatelj v vrste razredno-zavednega proletarijata, postal je borilec za njegove pravice. Moderna svetovna literatura je usmerjena v socializem in razkriva zato nova obzorja in nove svetove.

V zatišju naše domovine je položaj še slabši kot pa v velikih svetovnih mestih. Naše javno življenje še vedno obvladuje malomeščanski kramar, ki skuša radi kastriranega razuma in pomanjkanja vsake podjetnosti zaman posnemati svoje vzornike v vlemestih. Poleg njega pa je vzrasel pri nas še drug tip, tip korupcionista. Ta tip ni imel kapitala, da bi ga vložil v dobičkanosno podjetje — sicer pa tudi smisla za industrijo —, pač pa se je znal v zmedah in vesplošnem navdušenju prvih povojnih let dokopati s pomočjo porodice in strankarskih legitimacij do vplivnih mest v državi, ki jo sedaj pljačka

na najnesramnejši način. — Radi takih razmer med buržuazijo pa se godi balkanskemu proletarijatu še slabše kot pa delavcem v Evropi; ta milje je kot nalašč ustvarjen za to, da prospeva v njem Mejdan Pek, čigar škandalozne razmere je »Delavska politika« pred kratkim opisala.

V teh razmerah se je začela pri nas širiti moderna literatura. Upton Sinclair in drugi pisatelji so šli iz rok v roke, oči so se začele odpirati, razum je začel postavljati paralele med razmerami pri nas in drugod. In ljudje so prihajali do presenetljivih zaključkov. Dobil pa je te knjige v roke tudi tisti naš predmestni kramar, ki dela javno mnenje, ki je tako rekoč steber domovine; ko jih je čital, so se mu zježili lasje in vsega je prevzel strah, da mu »socialistična pakaza« ne pobere pet knofov, ki jih ima v štacuni. — Še bolj pa se je vznemiril korupcionist, kajti vse njegove mahinacije so se pokazale v Adamovem kostumu pred začudenim občinstvom. Zato pa prav radi verjamemo, da moderna umetnost ne more biti vseh našemu korumpiranemu in duševno propadajočemu meščanskemu razredu, ki jo skuša zato z državno pomočjo zatreti.

Reakcija je postavila na črno listo sledeče pisatelje: **Upton Sinclairja** (»Car premog«, »Paradni marš«, »Petroleji«), **Illa Erenburga** (»Mihaj Lykov«), **Aleksandra Kolontaj** (»Pota ljubezni«), **Majakovskega** (»150 milijonov«) in nemškega pisatelja **Filopa Millerja** (»Duh in obraz boljše vizma«, »Lenin in Gandhi«).

Nimam dovolj prostora, da bi na široko karakteriziral vse pravkar našete pisatelje, zadošča naj zato samo kratka oznaka!

Brez **Uptona Sinclairja** si danes ne moremo več misliti ameriške literature. Njegovi romani, ki jih je cela vrsta, so obtožbe, opomini, erupcije do globlin razžaljenega čuta za pravičnost. V umetniško najdovršnejšem slogu nam je v svojih delih razgrnil celotno sliko ameriškega življenja: škandalozne mahinacije trustov, lažnjivo ameriško demokracijo, njen žurnalizem, ki se lovi samo za senzacijami in ki ima nalogo zamegliti ljudem poglede, vzgojo univerz, ki so le slepo orodje v rokah petrolejskih, železnih, borznih in drugih kraljev, teror nad delavskimi masami in zopet teror. Kot na platnu se vrste v njegovih delih umetniško ožarjene scene, ki nam ne pripovedujejo, kakšen bi moral biti človek, temveč, ki nam slikajo, kakšen je človek prisiljen biti v današnjem svetu.

Illa Erenburg, Aleksandra Kolontaj in Majakovskij so zastopniki sodobne ruske literature. V umetniškem oziru sta pred vsem važna **Illa Erenburg** in pisateljica **Aleksandra Kolontaj**. Prvi nam je podal v romanu »Mihaj Lykov« grandiozno sliko sodobne Rusije in sicer v stilu velikega francoskega pisatelja Balzacka. Čitatelju, ki čita to delo, vrase pred duševnimi očmi veliki, od bolesti in strasti raztrgani obraz nove Rusije. Glavni junak Lykov spominja v mnogočem na figure, ki nam jih je ustvaril nesmrtni Dostojevskij: tako nasilno eruptivna narava je to, narava, ki pa se z isto strastjo vrača in zopet pada v lastni Jaz, rijoč po temnih globinah svoje duše. — Aleksandra Kolontaj nam je prva podala sliko sodobne ruske družine. Z odkrito

Krt:

Proletarska književnost, kitajski zid in še nekaj.

Prepovedane knjige. Dunajska knjigarna »Amalthea« razpošilja med drugimi tudi naslednje v naši državi prepovedane brošure: »Geist und Gesicht des Bolschewismus«, »König Kohle«, »Lenin und Gandhi«, »Michael Lykov«, »150 Millionen«, »Der Parade-marsch«, »Petroleum« in »Wege der Liebe«.

Tako se glasi tartarska vest, ki jo je razširil 13. dec. 1928. preko slovenske domovine vladni »Slovenec« štev. 284. V koliko je ta vest resnična, še ne moremo dognati; doslej namreč še ni izšla v »Uradnem listu« naredba, ki bi prepovedovala čitanje in razširjanje gornjih »brošur« na našem ozemlju. Vkljub temu pa seveda ni izključeno, da ne leži naredba že na mizi notranjega ministrstva, kjer čaka samo še na podpis, ki naj

uvede v naši državi najmračnejšo reakcijo tudi na umetniškem in znanstvenem polju.

Zanimivo je, da je slovenska javnost mirno požrla »Slovenčev« vest, ki ima namen pripraviti teren za preganjanje moderne literature. »Slovenec«, ki ob vsaki primerni in neprimerni priliki maha okrog sebe z zastavo slovenske kulture, se je sam najprej nesmrtno blamiral, nazivajoč umetniške romane »brošure« in naštevajoč jih brez imen avtorjev, ki so evropsko priznani pisatelji-umetniki. Tudi »vodilno« »Jutro«, ki vedno in vedno servira klerikalcem preganjanje Prešerna, Gregorčiča in Cankarja, je vest prezrla — najbrže v tistem upanju, da bo s tako prepovedjo odpravljena konkurenca nje-

Cenjeni tovariši!

Obiskujte vedno restavracijo

'Ljubljanski dvor'.Pristna vina. Izborna domača in primorska kuhinja. Zahtevaj kosilo za **10 dinarjev.** Lokali za seje brezplačno.**Petrič.**

srečnostjo, ki jo le redko srečujemo in ki je vredna zato vsega spoštovanja, razmotriva o problemih spolnih odnosov med moškimi in ženskimi. Ni propagatorica svobodne ljubezni, za kar so jo proglasili nekateri hipermoralni časopisi, marveč zdravica, ki ne zapira pogleda pred rano, temveč jo skuša ozdraviti.

Brez Erenburga in Kolontajeva ni sodobne ruske literature. Radi postavljamo kitajskega zidu okrog naše države naj torej prenehamo študirati v njenem nadaljnjem razvoju tisto rusko literaturo, ki nam je dala Puškina, Gogolja, Turgenjeva, Dostojevskega, Tolstega, Gorkoga in še toliko drugih!

Moderna literatura se sprošča meščanskih vezi; to je pošteno in prav in drugače tudi ne more biti. Dokler je bila književnost podpornica meščanskih teženj, toliko časa je meščanstvo vsaj na zunaj igralo njenega mecena, zaščitnika in podpiratelja. Ta zaščita pa bo sedaj sama po sebi — vsaj pri nas — odpadla. Prišla je tako vrsta na razredno-zavedni proletarijat, da postane podpornik svoje umetnosti. **Socijalisti, sredi težke borbe za najenostavnejše življenske potrebe, za kruh, ne pozabljajte na svojo kulturo, ne pozabljajte, da bo treba prej ali slej tudi sredi meščanske družbe položiti temelje naši, proletarski kulturi!**

V sklopu obravnavanih vprašanj naj se dotaknem še enega problema, problema, ki mu je ime: **slovenska književnost.** Naša književnost se lahko ponaša s tem, da je od konca 18. stoletja dalje vedno sledila sodobnim evropskim umetniškim smerem. Zois je imel v svoji knjižnici dela francoskih enciklopedistov in vzgojil nam je tistega Vodnika, ki je prvi med Slovenci spoznal pomen francoske revolucije. Čop in Prešeren sta bila zopet učenca sodobne nemške romantike in zadnji je črpal svoje ideje iz del nemških filozofov, nagibajoč se pri tem v Feuerbachovo smer, t. j. tisto smer, iz katere je vzrasel Karel Marx. Stritarja je omamljal vonj francoske kulture. Cankar, Zupancič in Kette so dobro poznali evropsko sodobnost. Vsi naši umetniki so se torej učili pri velikih evropskih vzornikih in, kar so se tam naučili, so spretno prilagodili duhu našega naroda.

V dobi prekoceanskih poletov in radija, ki triumfirajo nad zemeljsko kroglo, ki vežejo narode in države v vedno tesnejšo zajednico, v tej dobi naj bo naš narod pri takih prepovedih odrezan od Evrope. Prepričan sem namreč, da samo pri eni prepovedi ne bo obstalo. Edino naš umetnik naj črpa nove ideje menda iz svetlo zaokroženih zgodb »Večernic« in »Mladike«. Naša literatura je sprejemala sokove iz naroda in iz evropskih literatur, ki so jo oplojale v idejah, izrazu in stilu. Ko je pa svetovna literatura krenila na nova pota, kažejo voditelji našega vernega ljudstva namen, zabraniti ji dotok v naše kraje. Taka prepoved bi bila zločin prav tako nad slovensko književnostjo kot tudi atentat na prve počette proletarske književnosti pri nas. Bratko Kreft, Angelo Cerkenik, Tone Seliškar, Čulovski in ti, prijatelji Golouh, ki se vbadate na polju naše književnosti, tudi vi boste pripravljeni na — nagobčnike!

kih izjav. Pribečević se z dr. Mačkom ne strinja glede ureditve države in se bodo zaradi državnopravnega stališča nedvomno še vršila posvetovanja med samostojnimi demokrati in radičevci.

Beograjski režim, ki listi starija zaradi tega in pa ker pričakujejo, da se koalicija opozicije na tem vprašanju razsuje, da se z izpremembo vlade še lahko počaka.

V soboto je imela tudi Davidovičeva demokratska stranka svojo sejo, na kateri je bil pooblaščen Davidovič, da s poslanskim klubom določi nadaljnjo taktiko demokratskega režimskega kluba. V tem vidimo samo kapitulacijo Davidoviča, ker je večina demokratskih poslancev — za režim, kakor kažejo dogodki.

Tak je položaj po poročilih. Mogoče pa je, da Pribečević in dr. Maček že jutri vse te vesti prekliče.

Naše stališče v vseh teh vprašanjih smo že večkrat poudarili. Absolutno smo proti temu, da bi se historijski razvoj ali pa »slavno« zgodovino izrabljalo v demagoške svrhe. Vpoštovati se sicer mora pri reviziji ustave kulturne in mentalitetne prilike, toda ne s tem, da se izroča posamezne dele države v eksploatacijo, bodisi kulturno ali gospodarsko, gotovim krogom, ki grade na historijske fraze svoje predprave. Enako, kakor je škodljiva sedanja ureditev, po kateri izrablja vso državo neka skrita klika, enako škodljivo bi bilo napredku, če bi se podelila pravica eksploatacije pokrajinskim kli-

kam s historijskimi, verskimi in političnimi privilegiji.

Ravno zaradi tega, ker so v državi, recimo kulturne in mentalitetne razlike velike, mora biti revidirana ustava tak, da bo garantirala svobodni razvoj pokrajin, garantirala pa tudi za to, da bo šel razvoj v enotnem pravcu, ne pa po pravicah različnih kultur in mentalitet ali zgodovinskih bajk, ki niso nič ves resnične. Razvoj naroda v državi ne more bazirati na raznih predsodkih, ampak mora biti le rezultanta splošnih razmer, to je iz sedanjih razmer se mora naravno razviti nov duh, katerega razvoj nima nikdo pravice ovirati. Ponavljamo pa, da mora ta razvoj imeti naravno svobodno pot; ne smejo ga motiti ne domisljave predprave, privilegiji, ne demagogija.

Duh revidirane ustave mora biti demokratičen, pa tudi duh zakonov, ki se sklenejo v okviru ustave.

Tudi sedanja ustava je razmeroma demokratična. Ali zakoni, ki so jih sprejemali, so prepojeni s policijskim duhom. Sodniški zakon dopušča vo-hunstvo nad sodniki; novi šolski zakon ima izrecen pečat (slovenskih klerikalcev) partizanskih vplivov itd. Imamo izjemne zakone, za katere režim in opozicija nosita odgovornost.

Take stranke, ki same nikdar niso spoštovale svobode in demokracije, se pač ne morejo iskreno boriti za svobodo in demokracijo. Za svobodo se bo boril samo delavski in kmetijski narod, kadar bo stopil v politično areno z zadostno silo.

Jakob Kranjc:

O obliki države.

(Konec.)

Zdi se mi, da večina v bistvu federalizacije sploh ne razvoja in da bo zopet pogledati v historijo, da spoznamo za kaj pravzaprav gre.

Povedali smo že, da je oblika, današnjih obstoječih držav plod razvoja iz pradednih časov sem.

Pri tem je poudariti sledeče tipe.

Najpogostejši poznani tip države je **staro-orientalska država.** Bistvo te tvori obširen teritorij z važnimi tehničnimi nalogami (povodnjevanje, kanali, vrtno kulture), ki so zahtevale prvovrstno organizacijo. Oblika vladavine je despotija. — Despot, gospodar življenja in smrti vseh državljanov vrši s pomočjo birokracije neomejeno vlast. Obširnost ozemlja pa že takrat ustanavlja znake vladstva v satrapijah — s celico avtonomne oblasti.

Skoraj nastopi tip **grške države**, ki je nasprotje prvega. To je država mest (polis), ki skoraj ne pozna teritorialnega principa. Radi malega obsega se je mogla razviti v skrajno demokratični smeri, a s popolnoma **centralistično upravo.** Nudila je državljanom možnost najširše sodelaveže na državni sili, torej garantirala vsakemu posamezniku veliko svobodo. Državljanji so si postavljali norme sami in se v obče aktivno udeleževali državnega življenja. Vidimo torej majhen teritorialen obseg, centralistična uprava, velika ljudska svoboda.

Oba tipa vidimo združena v rimskem imperiju. Ta je — posebno s svojim pravom — tvoril podlago za ureditev predvsem latinskih držav, iz katere se je koncem 18. stoletja izkristaliziral pojem **moderne države**, kakor smo ga v naših razpravah že omenjali.

Docela nasproten je tip **srednjeveško-germanske države.** Prvotno (800 p. Kr.) enotna država, urejena centralistično in upravljana po uradnikih, nazvanih grofi, ki jih je vladar svobodno postavjal in odstavljati — se je polagoma uvedel v državo vazalni sistem z dednim položajem glede po-sesti kakor uradnih činov. Z nadaljnjim razvojem fevdalnega sistema je centralna moč vladarja vedno slabšala, a moč vazalnih knezov rasla — tako, da je bilo mogoče, da so se deželni knezi z orožjem borili drug proti drugemu, ali celo z vladarjem samim, ne da bi se to smatralo kot kršitev pravnega reda v državi. Bistvo razlike med tipom latinske in tipom germanske države je tical v tem, da ta ni poznala enotne državne sile, ampak je bila ta deljena na več ustanov. Država je imela nalogo realizirati samo pravne in meščanske cilje (ohranitev miru, sodstvo), dočim so za materialno kulturo skrbeli cehi, a za kulturne cilje cerkev. Bistvo germanske države je torej bilo: obširno državno ozemlje z enim personalnim centrom, a delitvijo oblasti in kasneje celo državljanstva. Razvoj je pozneje ustvari-

Nova faza spora med Srbi in Hrvati.

Angleški poslanik v Beogradu Kenard je šel v Zagreb in tam obiskal dr. Mačka in Pribečevića. Po čigavi inicijativi in s kakšnim namenom je to storil, ni povsem jasno. Morda je posredoval. Vrnivši se v Beograd, se je Kenard razgovarjal s predsednikom dr. Korošcem in dr. Korošec je potem šel v avdienco h kralju. Iz vsega je razvidno, da je bila »intervencija« organizirana zlasti tudi zato, ker je dr. Maček povedal svoje državnoopravno stališče, ki naj bi omogočilo sporazum.

Predvsem je izjavil dr. Maček, da naj se država razdeli na sedem avtonomnih pokrajin in sicer tako, da se pokrajine grunirajo okoli dveh kulturnih centrov Zagreba in Beogra-

da, to je na tej in na oni strani Save in Drine. Teh sedem pokrajin bi bilo Macedonija, Srbija, Vojvodina, Bosna in Hercegovina, Crna gora, Hrvaška in Slovenija. Srbija, Macedonija in Crna gora bi pripadale v področje Beograda, ostale pokrajine pa v področje Zagreba. V obeh centrih bi bile pristojne pokrajine federativno zvezane, za obe, beograjsko in zagrebsko federacijo bi se pa uvedla personalna unija, to je skupni vladar.

Tako si je zamislil dr. Maček ureditev države, pri čemer se naslanja na zgodovinski razvoj in sveda tudi na hrvaško tisočletno kulturo in zgodovino.

Pribečević pa Kenardu ni dal ta-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

Doma se niso malo začudili, ko je Leo takoj po svojem prihodu izjavil, da se preseli v gorice. Drugo leto ima maturo. Zadnje počitnice so to. Mora se pripraviti. Toda to ni bil pravi vzrok. Pravega je zamolčal. Hotelo se mu je samote. Veliko je doživel v zadnjem letu. Vse to je bilo treba premeriti, premisliti. Poglobiti se je hotel, razmišljati o sebi. Zato je že prvi teden poročal v gorice. Hlapec Matjaž ga je peljal: »Sedaj boš torej puščavnik? Prav. Dobro se imej, dobro si kuhaj in kadar ti bo dolgčas, si poišči kako mlado kuharico!« To mu je povedal za slovo, ko se je iz vrha spet odpravil domov. Leo je stal na grabici. »Ne bo nič takega, Matjaž. Srečno!« in voz je oddrdal po klanecu navzdol.

Dnevnik samote.

Sedaj sem v vinogradu. Že dva dni. Vse sem si lepo uredil za samovanje. Nastanil sem se v majhni sobici. Samo okno ima in na verando velika vrata. Sinoči sem jih imel odprta. Mesečina je v širokem pramenu padala v sobo. Po stenah sem razobesil slike, ki sem jih uokviril sam. Nad posteljo umira Franjo Asiški. Ob pisalni mizi je relief mrtvaške lobanje — spomin na rajnega strica. Tako začenjam živeti novo življenje. Nič več nisem tisti kot sem bil.

Vedno mi krožijo v spominu brivnica, major in potepuh. Vse leto že premišlujem o tem. Včasih mislim samo na potepuha in zvrteti se mi hoče. Ne morem verjeti, da ni ničesar. Nekje mora biti Nekdo, ki je čez nas vse, ki nas sodi, poplazuje in kaznuje. Kdo je Kristus? Ob Božiču sem povedal spovedniku, da ne morem verjeti, da je Kristus —

bož, da je samo človek. Nagljal me je z besedami: »Kaj pa tebe brigajo take misli?« Zato sem se zrlil še bolj v nje. In danes čutim: pri vsej svoji pameti, pri vsem tem, kar sem že izkusil: Kristus Jezus iz Nazareta ni bil nič drugega, kakor veren, božji vdan tesar, ki je storil veliko dobrega in je ljudi učil k lepšemu, boljšemu življenju. Samo zato so ga proglasili za boga, da bi jim bila vest lažja. Izgovarjajo se sedaj: »Kristus je lahko tako živ, ker je bil bož, mi smo pa grešniki, ker smo ljudje. Njegova popolnost je za nas nedosegljiva.« Tisti spovednik me je tako razčistil, da nisem šel več k spovedi. Spoznal sem popolno neumnost in nemogočnost spovedi. Kaj brigajo koga drugega, tvoji grehi? Vrhutega, kaj brigajo človeka, kaj ni nič pomembnega, ki se skriva za tisto neumno kobačo kot kako zapeto tele. Ob Veliki noči sem šel k obhajilu brez vsega. Prav ničesar nisem obhajil. Nobenega greha. Popolnoma mehanično sem stopil pred oltar in dr. Kline me je obhajal. Povejte, ljudje božji, kaj je obhajilo? Zvrteti se mi hoče, če pomislim, da je vse to samo — goljufija. Kako more biti Kristus pričujoč v hostiji, v tistem stisnjenem testa, ki ga speče možnar in iz katerega se norčujejo mnistranti? Ali ni vse to blaznost, ošudna prevara? Beg iz resničnosti v domisljajo, ki je že taka, da je laž.

Z vso strastjo prebiram evangelije. Drobna knjižica, ki sem jo našel med stričevu zapuščino. Nekaj tako lepega doživljam v sebi, kadar jih prebiram. Lažje mi je in moja vprašanja in dvomi se redčijo.

To verujem: Bož je, Kristus pa je največji med ljudmi, ker je delal dobro. Človek je bil, samo človek in v tem je njegova veličina. Pokazal je pot, po kateri moramo iti, da se izpopolnimo. V preprostem človeku je resnica, ne v civiliziranem. To je spoznal tudi Tolstoj. Zato je šel med kmete. Tudi on pravi, da je največje bogoskrustvo častiti Krista kot boga. Krist je sledil svoji vesti, ki jo je vodil bož in mi vsi smo otroci božji, zakaj vse, kar je bilo, je in bo, je od boga. Sv. Pavel piše v listu Rimljanom: »Kajti kakor so po neposlušnosti enega človeka grešni postali vsi ljudje, tako bodo tudi po poslušnosti enega pravični postali mnogi.« Ali ni kakor pregreha tudi dar; kajti če so po pregrehi enega mnogi pomrli, za mnogi boljše se je milost božja in dar v milosti enega človeka Jezusa Kristusa na mnoge

pooblašal. To je napisal sv. Pavel. Zakaj tega ne uče, če pravijo, da so osnova krščanstva evangeliji? V tem trenutku je tudi zanimivo misliti, zakaj si ne sme razlagati vsak evangelij sam, zakaj sme brati samo izdaje s priznanimi opombami in razlagami.

Jaz ne verujem več v cerkev. Papež je despot, je Veliki inkvizitor iz Dostojevskijevega romana. Če bi prišel danes Kristus na svet, bi ga dal papež križati, ker svoje tate, svojega veličastnega dvora in debelega trebuha si ne da vzeti. Ne on in ne njegovi uradniki.

Nekaj nevednega se je zgodilo vsem. Sedaj sem na verandi. Polne je že odzvonilo. Pod sobo sem našel pogovo in karkoli in dveh žensk. Pod malino sta sedeli. Prosil sta za malino. Kakor da me je kdo zabodel z nožem, so mi bile besede: »Gospod, ali smeve malo zobati maline?« Strašno. Na tleh leži vse polno malin. Vsak veter jih nekaj strese. Čebele brenče okrog njih. Celo hodino po njih.

Zakaj bi ne smele? Kar je! Gospod paju imajo pravico nagnati, ker so njihove. Ko sta se nazobali, sta rekli: »Sedaj ne bo treba obedat. Tiste maline so jima bile obed.« Jaz pa, ki nisem ves predpoldne delal ničesar kot samo brskal po knjigah, sem obedoval juho, meso, kruh. Sedaj mi ne diši ničesar. Zakaj, nekateri imajo, drugi pa nimajo? Ali res mora biti tako na svetu?

Danes sem pomagal viničarki Mici. Dobra ženica je. Dvoje otrok je spravila na svet in mož je pijanec. Pretepa jo. Sedaj zida v Prekmurju. Ne prišledi skoraj nikoli ničesar. Vse vlije skozi grlo. Navadno ženi na potu domov ali prvo nedeljo. Tožila se mi je. Če bi ne bila tako zdelana, tako slaba, bi ga pretepla. Las nima skoraj nobenih. Tako mrtvo ji leže. Nazaj si jih gladi, kot vse ženske tukaj. Zato stoji čelo tako v ospredju in izpod kože silijo napete žile in od težkega življenja zbrušene kosti. Komaj štirideset let ima, pa ji je obraz kot da nosi sto let na svojih plečih. Včeraj sem videl: s hčerko sta obedovali samo pogreto salato s krompirjem od prejšnjega dne. Meni da jeta mleko na račun. Danes nisem več vzdržal. Pomagal sem jima pri spravljanju sena.

nebroj popolnoma samostojnih držav, ki jim je do 1806 sicer načeloval avstrijski cesar, ki pa takoj ni imel mnogo besede. Državna zveza je bila rahla, šele Bismarck je ustvaril v tem pogledu drugo stanje, a s tem, da je dal cel red malih držav z njih dinasti vred po Prusiji pogoltniti.

To je vzgled federacije. Samo, da je z nastopajočim napredkom moderne dobe trpel sistem teh malih držav težke udarce. Nastop kapitalističnega gospodarstva je pomnil napoved boja tudi federativnemu sistemu. Novo gospodarstvo se ni moglo složiti s pestro upravo, z različnostjo davčnega sistema, množino carinskih meja malih držav, in uveljaviti so se enotni nemški interesi v pogledu gradnje železnic, ustanovitve poštne zvez in denarnega prometa. In nemški Zollverein je — kljub odporu malih monarhov — 1834 dejansko podrl carinske meje in postal prvi tvorec edinstvene nemške države. Geslo edinstvenosti pa so povzdignili tudi vsi oni, ki so v Nemčiji nosili prapor svobode. Tako meščanstvo — v borbi proti fevdalizmu v prvih desetletjih prejšnjega stoletja, a delavski razred takoj za svojim vstopom v politično življenje.

Vidimo za federativno uredbo govore: veliko državno ozemlje, partikularistični dinastični interesi, t. j. personalna cepitev državne oblasti in, kar še nismo omenjali, cepitev državnega ljudstva na narodnostno popolnoma tuje elemente (Švica). Od vseh je najjača sredobezna sila dinastični partikularizem. V kolikor je ta združen z ljudsko tradicijo, tvori še takrat oviro edinstvenosti, ko je neposreden vzrok partikularizma že zdavnaj odpravljen (sedanja Nemčija).

To so predpogoji za federalizacijo. Ni pa tudi s tem rečeno, da vedno morajo vesti k nji. V teritorialno največji državi, n. pr. v Rusiji, je šel razvoj drugo pot. Ko je 862 Rurik potom združitve slovanskih plemen ustanovil rusko državo, je ta bila urejena federativno. Posamezni knezi so bili absolutni gospodari svojih dežel. Združeni so bili edino pod vel. knezom Kijevskim v eno

celoto. 1237 je bila ta samostojnost uničena po Mongolih in Kan »zlate Orde« je zavladal Rusijo. 1478 je Ivan III. Veliki osvobodil Rusijo in ustanovil enotno monarhijo. On in njegov naslednik Ivan IV. Grozni pa sta uničila tudi federativno uredbo s tem, da sta s krvjo in mečem uničila politično moč ruskih knezov in jih podvržla svoji vlasti. Od takrat je bila Rusija kljub velikanskemu teritoriju — edinstvena država.

Pač pa tvori izjemo mala Švica — s svojimi visokimi gorami in tremi različnimi narodnostmi. Zato pa je ona sicer drugače popolnoma moderno urejena, z najpopolnejšo ljudsko svobodo — direktno zakonodajo po ljudstvu — kakor nekoč v stari grški mestni državi.

Ako se sedaj pripravljamo, da preuredimo našo državo, se moramo vprašati: Kateri od treh elementov države je potreben izpremembe? Ali delitev teritorija? Sami na sebi, združeni kot sedaj, smo majhna država, majhna ob močnejših sosedih na zapadu, katerih prijaznosti napram nam se usmili bog. Ta teritorij naj se deli na lili-putanske razmere? Ali delitev državnega ljudstva? Najsi trdijo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani se toliko o posebnosti individualitete, tega ne bodo nikomur natvezili, da Srbi in Hrvati in Slovenci nimajo vseh pogojev za tvorbo enega in enotnega državnega naroda. Ali delitev oblasti? Kako? Del državne oblasti je združen v osebi monarha. In pri nas ne majhen del, ker daje ustava njemu mogočne prerogative. Kako pa naj se sedaj ta oblast še razdeli. Saj povdarjajo, da v tem pogledu nobene spremembe nečemo. Ali hočemo podeliti to oblast mogoče med posebne »kraljice«, ki bi bili v vazalnih odnosih z monarhom? Kajti ideji republike so se ja vendar vsi odrekli.

Samo eno bi bilo za delitev na razpolago. Delitev one suverenosti, ki jo ljudstvo kot ustavotvoren faktor predstavlja. To pa pomeni slabitev moči ljudske suverenosti.

To pa je posebno poglavje, o katerem bo še spregovoriti besedo.

Razsodba sodr. Severinga.

Kakor znano, je bilo pred kratkim v Nemčiji izprtili okroglo 300 tisoč delavcev v kovinski industriji. Izprtili, ki so ga sklenili ter izvedli maloštevilni jekleni baroni, ni imelo svojega vzroka v dejstvu, da bi bili delavci morda zahtevali pretirane ali celo nemogoče stvari. Delavci so se omejili na to, kar bo razsodišče odločilo. Zahtevali so v glavnem, da se uvede 8 urni delavnik, ker so celih deset let delali po večini 12 ur dnevno in je šel plus 4 ur na račun reparacij, torej za državo. Delavci pa so postali tega izvenpatrijotičnega dela že siti, tembolj, ker so videli, da podjetniki in kapitalisti, ki so v prvi vrsti vojno zakrivali, nočejo doprinesati nikakih žrtv, marveč, da se celo s tem okoriščajajo, če delavci delajo po več ur dnevno za vojno odškodnino. Zahtevali so seveda tudi skromno zvišanje plač. Razsodišče je bilo pač sestavljeno tako, kot se razsodišča sestavljajo, da so bili enakomerno zastopani podjetniki in delavci in da je bil predsednik neki višji sodnik.

Razsodišče je priznalo znižanje nadnormalnega dela, ki bi se naj postopno izvršilo, in pa povišanje mezd za nekoliko pfenigov. Toda na splošno začudenje so podjetniki sklepe razsodišča odklonili ter delavce izprtili. S tem je nastala silno kritična situacija, ki ni ogrožala samo nad milijon delavcev in njih družin, marveč je ogrožala tudi državo. Vsled tega je bil parlament primoran: prvič, da dovoli kredit za izplačilo podpor, in drugič, da ukrene vse, kar je mogoče in da eventualno misli tudi na podržavljenje oz. razlastitev podjetij. Preden pa bi se tak naidalekosežnejši, da, naravnost revolucijo-

narni korak podvzel, naj bi se skušalo še zadnje sredstvo mirne poravnave.

Zato se je sodrug Severing, minister za notranje zadeve, izjavil pripravljenim, da prevzame on nalogo razsodbe, ako se obe stranki s tem strinjata. To se je zgodilo in na to se je takoj začelo z delom, ne da bi se čakalo na Severingovo razsodbo.

Dne 21. decembra je s. Severing svojo razsodbo objavil in sedaj so se morali tako podjetniki kot delavci izjaviti, da-li se s razsodbo strinjajo. To se je med tem tudi že zgodilo. Severingova razsodba ni slabša za kovinarje in ni boljša za podjetnike, kot je bila prva razsodba, narveč je v mnogočem celo boljša za delavce in kljub temu so jo delodajalci priznali! Po prejšnji razsodbi bi bili n. pr. smeli delavci v akordu zaslužiti 10 odstotkov nad časovno plačo. Po Severingovi razsodbi pa morajo zaslužiti 15 odstotkov čez časovno plačo. Tu pride 85.000 delavcev v poštev. Tudi delovni čas se zniža pri eni kategoriji od 60 na 57, pri drugi od 54 na 52 in pri težjem delu na 48 ur tedensko. Vidi se tedaj jasno, da so se podjetniki vendar malo ustrašili, ko se je začelo govoriti o socializaciji podjetij.

Toda to ni vse; važnejše je, da ima nemški proletarijat neznansko moč ne samo v parlamentu, ampak še večjo v svojih organizacijah. Če bi naši delavci imeli takšne organizacije in pa namesto notranjega ministra kakega Severinga in ne reaktivarja, kot je dr. Korošec, bi se jim gotovo bolje godilo. Saj smo mi zmagovita država, ki je po svoji naravi silno bogata!

Odkritje nameravanega puča na Madžarskem.

Ker se madžarski policiji pri običajni božični raciji kljub velikemu naporu ni posrečilo odkriti nobenega komunističnega puča — saj se vsi pomembnejši komunisti v ječali, a madžarska policija pa bi morala dokazati potrebo eksistence, zato je tokrat odkrila »nameravani fašistični puč«, katerega namen bi naj bil, člane Bethlenove vlade zapreti in vpostaviti fašistično diktaturo, tro-

nija pa je v tem, da postojati dve fašistični struji in sicer pod vodstvom nekoga Dana in Schreyera — eni se imenujejo »Skiti«, drugi pa »Orel« — in da vodita obe organizaciji hud medsebojni boj ter se medsebojno demencirati. Stojita pa obe v službi policije. Schreyer je posebno protežiran od strani Stranyovskega, ki je organizator fašističnega pokreta v rudniških revirjih.

Stalin se hoče s Trockijem spraviti?

Kakor poroča glasilo komunističnih levčarjev, »Volkswille«, iz Moskve, je Stalin odredil, da se naj Trockija prepelje v neko zdravilišče južne Rusije, kjer bi se vsled težke maharične bolezn zdravil. V tem

koraku Stalina se vidi — pravi omenjeni list — v ruskih strankarskih krogih potrditev za poskus zbližanja Stalina s Trockijem, ki ga je doslej odklanjal.

Mussolinijev kandidat za madžarski prestol.

Znani angleški lord Rothermeere, kateremu so madžarski vitezi posebno na srce prirasli, je izdal za božič nekako poslanico, naslovljeno na madžarski narod. V tej poslanici skuša dati bodoči madžarski politiki gotove smernice, posebno z ozirom na zasedbo vakantnega prestola ter naglašja, kako da je g. Mussolini proti vsakemu kandidatu iz habsburške rodovine in tudi proti Albrehtu Habsburgu. Pač pa bi ne imel gospod Mussolini — pravi Rothermeere — ničesar proti temu, če si želi madžarski »narod« izbrati princa iz katere ostalih evropskih dinastij — seveda najraje iz italijanske, ali pa, če bi si izbrali Madžari po vzgledu Albancev kakega Ahmeda Zoga, s čemur bi Madžarska prišla popolnoma pod diktat Mussolinija.

Demonstriral je proti kralju.

Fašistično časopisje — drugega itak ni — se silno razburja nad zadržanjem senatorja Albertinija, ki je bil preje direktor lista »Corriere della Sera«, ker se v italijanskem senatu kljub petkrat ponovljeni mani-

Schicht
Terpentin-
Milo s svojimi prednostmi

se imenuje občutek, ko smo srečni.

Tako veseli smo lahko tudi tisti dan, ko se pere perilo, ako se spomnimo 7 prednosti, katere ima

festaciji za kralja, ni hotel dvigniti raz svojega sedeža.

Obligacijsko posojilo ljubljanske mestne občine.

(Nadaljevanje.)

Na to obvezno ponudbo ljubljanske mestne občine je poslal generalni direktor družbe Siemens-Schuckert na Dunaju, dr. Walter Mollier, za električno cestno železnico v Ljubljani sledeč dopis:

Option.

Auf Ihr geschätztes Schreiben vom 14. d. M., gerichtet an den Unterfertigten als von unserem Verwaltungsrate am 20. Juni 1. J. zum Verkaufe der Obligationsanleihe ausdrücklich Bevollmächtigten, üben wir hiemit die mit Ihrem Angebot vom 9. Juni 1. J. 20.430 eingeräumte Option wie folgt aus:

1. Wir übernehmen L. 65.000.— Dinar 18.000.000.— 6-prozentige Laibacher Bau- und Investitionsanleihe von 1928 à 90 Prozent. Sie werden uns die neuen Obligationen mit dem vereinbarten Texte laut Beilage ehestens für uns kosten- und gebührenfrei, nach unserer Wahl in Wien oder Ljubljana zur Verfügung stellen. Sollte dies bis 15. September 1. J. nicht möglich sein, so werden Sie uns für diesen Termin gehörig gefertigte Interimsscheine rechtzeitig liefern.

2. Diese Bau- und Investitionsanleihe bildet den Ersatz für die nicht verkauften und von Ihnen zurückgezogenen Din 18 Millionen Nominale 6-prozentige Wohnbauobligationen vom Jahre 1927. Die mit 15. September 1. J. ablaufenden Kupons dieser Din 18.000.000.— Wohnbauobligationen werden Sie im Sinne Ihres obgenannten Angebotes vom 9. Juni 1. J. pünktlich einlösen und uns den Gegenwert nach Bedarf in Ljubljana oder Wien zur Verfügung stellen.

3. Wir werden die L. 65.000.— Bau- und Investitionsanleihe 1928 bestmöglichst verkaufen, wobei die Einbuße gegenüber dem obigen Uebernahmskurse von 90 zu unseren Lasten geht, und den vollen Erlös am 30. September 1. J. bei den Oesterreichischen Siemens-Schuckert-Werken in Wien zu Ihren Gunsten erlegen.

4. Sie werden dieses Kapital für den Bau der neuen Strassenbahnlinien zur Verfügung stellen, wogegen wir Ihnen nach Fertigstellung des Bahnbaues eine Gutschrift auf Din 16.204.500.— leisten werden.

Dieses Guthaben werden wir vom genannten Zeitpunkte an, nach dem jeweiligen Schuldenstande mit 6 Prozent in der gleichen Weise verzinsen, wie es im Texte der Obligationen vorgeschrieben ist. Die Rückzahlung dieses Kredites werden wir innerhalb 30 Jahren derart bewirken, dass wir an einer bei Ihrer Stadtkassa zu bildenden Tilgungsanleihe die jährlichen Kapitalrückzahlungsraten nach einem noch festzulegenden Tilgungsplane, gegen 6-prozentige Jahresverzinsung durch Sie abführen werden.

5. Den Druck der neuen Titres bitten wir, mit Rücksicht auf das englisch-wienerische Uebernahmskonsortium, in slowenischer, englischer und deutscher Sprache vorzunehmen; weiters bitten wir, mit Rücksicht auf den Verkauf der Papiere im Auslande sich damit einverstanden zu erklären, dass im Falle die Wortlaute der verschiedenen Texte von einander abweichen sollten, der deutsche als verbindlich erklärt werde. Den Tilgungsplan für die neue Anleihe werden wir Ihnen rechtzeitig vorlegen.

Die definitiven Stücke können zwecks Verringerungen der Druckkosten à L. 100.— gestückt sein, so dass insgesamt 650 Stücke herzustellen sein werden.

Das Uebernahmskonsortium legt grossen Wert darauf, dass die im Obligations-texte zugesicherte Intabulation ehestens durchgeführt werde und dass diese möglichst im Zeitpunkte der Fertigstellung der Obligationen bereits als vollzogen berücksichtigt werden könne.

Wir bitten Sie, mit Rücksicht auf die Abschlussverhandlungen mit dem Uebernahmskonsortium, um eine postwendende, volle Bestätigung dieses Schreibens.

Upravni svet splošne maloželezniske družbe d. d. v Ljubljani, kjer ima mestna občina ljubljanska dvetretjinsko večino, je pooblastil generalnega direktorja dr. Walterja Mollierja kot zastopnika manjšinske skupine v upravnem svetu, da zastopa splošno maloželeznisko družbo napram mestni občini ljubljanski.

(Dalje prihodnjič.)

Viničarji in velegruntarji.

Letos se je izdelal viničarski red; takoj po sklenitvi je bil ponatisnjen in je prišel med nas viničarje. Pa kaj, bilo je to delo velegruntarjev. Sedem dolgih let so ga tuhtali in študirali in ga končno izdelali. Saj se je videlo, kako jim je šlo od rok; kakor smola se jih je držal, da vse načine se je delalo na to, da se ga vendar izdela, dokler se jih ni vendar odsmolil in stopil definitiv, v veljavo kar s 1. novembrom 1928. Ali joj, skesali so se spet in prekrstili 1. november s 1. januarjem 1929. Novi viničarski red stopa šele s 1. januarjem 1929 v veljavo.

Viničarji! Zakaj so to storili? Najbrže zato, ker so dnevi v jesenskem času prekratki. Ne privoščijo vam, da bi dobili kakšnih 50 para več dnevno. Najbrže bi viničarju

škodovalo, če bi mogel odrezati svojim otrokom večji kos kruha za božične praznike. Najbrže bi se to gospodom poznalo ravno za praznike na njihovih mizah, ali mogoče celo na božičnih drevescih. Slišali smo že večkrat gospode se pogovarjati, da ta novi viničarski red ni za naše viničarje, je kvečjemu za haloške viničarje, kateri so organizirani v njihovi stranki, v stranki krščanskih socialistov. Ljubi svoješa bližnjega, kakor samega sebe! Vidimo večkrat njihovo ljubezen do bližnjega, pa nikdar do reveža. Samo ko rabijo kakšno kroglico od viničarja, ga tudi ljubijo. Prepričani smo, da gledajo zelo postrani, če pride kak njihov viničar na naše shode. V takem slučaju brcajo z nogami, kakor da bi jih obadi grizli. Vino jim ob takih prilikah tudi

Pletilne stroje različnih tovarn in potrebnosti, strokovni pouk, aparate za vzorčno pletenje, na navadnem stroju nudi

F. Kos, Ljubljana

Židovska ulica štev. 5.

nič kaj ne diši, ker jim jeza ne dopušta. Na zadnjem viničarskem shodu se je eden od gospodov izrazil

proti bližnjemu: »Če bi bil moj viničar prišel na ta shod, bi ga bil takoj nagnal.« To se ne ve, če od shoda, ali od hiše; najbrže od hiše. Pa to je dobro, da dotični gospod nima tako velikega posestva, da bi mogel zdržati viničarja, čeprav ti presneto malo zaslužijo. Samo 2.50 Din na dan!

Viničarji! Nikar se ne ustrašite takih kričavcev; vsi v organizacijo, ker le združeni bomo imeli moč, da si uveljavimo naše pravice. — Viničar.

Dnevne novice.

Srečno in veselo novo leto

vsem našim cenjenim naročnikom in čitateljem želi
uredništvo in uprava »Del. Politike«

Pravijo, da je bil dr. Korošec za praznike v Sloveniji. Dr. Korošec je prišel pač na potico v Slovenijo. Prazniki doma, to je lepa reč. Zlasti, ker se vam v Beogradu nevaležni poslanci in stranke venomer zaletavajo v ministrske stolčke, kakor da bi bili iz jekla. Človek je vedno v nevarnosti. Kar čez noč ti kanalije lahko izpodmaknejo stolček in se ti zgodi, da si še tilnik zlomiš, če na to ne, pa vsaj prvi hip ne veš, kako bi zarežal in se pridušil. Ej, kako neprijetno je bilo s tisto postno vlado; na pustni torek si šel v vlado, na veliko soboto si pa bil nepričakovano zopet zunaj. Gospodje so bili takrat tako presenečeni, da še do sape niso mogli. Taka je pač ta »naša« demokracija, kateri sedaj tako zvesto služijo. — Da, da, tudi za izstop iz vlade se je treba pripraviti. Najprej sondiranje terena, potem posvetovanja. Z vso naglico je treba sestaviti manifest in, če pride nesreča, ga objaviti in kričati in rentati v njem o terorju, absolutizmu, korupciji ter o boju za demokracijo. Pa je stvar v redu. In kadar bo zopet prilika, da nas »naša demokracija« pokliče, da jo vršimo, pa bo zopet vse dobro: ne bo absolutizma, ne korupcije, ne terorja in tudi ne trboveljskih in drugih umorov, ki še do danes niso razčiščeni. To je dvojno lice; to so dvojne — dolžnosti, ki jih enkrat ne morejo vršiti, enkrat jih pa nočejo ali v »višjem« interesu ne smejo.

Demokratska stranka je imela v soboto sejo glavnega odbora, na kateri je poročal predsednik Davidović o političnem položaju. Davidović je govoril o nezadovoljstvu naroda, zahteval sprejem nekaterih zakonov pred sprejemom proračuna ter da je treba iskati sporazuma z Zagrebom. Marinkovića pa ni bilo na seji, pač pa je pisal pismo, v katerem naglašala, da se v sedanjem položaju sme vpraševati le po tem, če režimska koalicija izpolnjuje obveze ali ne, ki so bile sklenjene v režimski blok. Marinković pravi, da jih izpolnjuje. Po daljši debati se je pooblastilo Davidovića in klub, da odločajo o taktiki; po praznikih se pa odbor zopet sestane in bo sklepal o nadaljni taktiki demokratske stranke.

Oba predstavnika KDK-opozicije sta podala izjave. Dr. Maček vztraja na svojem stališču, dasi pravi, da se beograjski krogi motijo, če mislijo, da pride v opozicijsko koalicijsko razcepa. Pribičević pa se previdno izraža ter kaže na nevarnost od strani Madžarske in Italije, če bi se država cepila na samostojne dele. Končno pravi, da se mora glasiti koncept politike edinstvenosti države. Pravica, svoboda in enakopravnost pa morajo biti zagotovljene vsem državljanom z vsemi možnimi garancijami in sankcijami. Stališči dr. Mačka in Pribičevića sta bistveno različni v formi in utemeljevanju. Do čim zahteva dr. Maček federacijo v Zagrebu in Beogradu ter skupnega vladarja, vztraja Pribičević na edinstvenosti države, ki jo zagovarja tudi gospodarske korporacije.

Političen atentat v Zagrebu. Na božični večer je bil v kavarni »Corso« v Zagrebu izvršen revolverski atentat na policijskega konfidenta Grauerja. Grauer je bil klican k telefonu, in ko je hotel pasirati

neki izhod, ki je zastrt z močnim zagrnjalom, je v tistem hipu nekdo ustrelil nanj in ko je bil že zadet v prsa in je hotel zbežati proti garderobi, so padli še trije strelji za njim, od katerih ga je eden zadet v nogo, nakar se je zgrudil na tla. Strellec je pobegnil in se ne ve, kdo je bil. Konfident Grauer ni bil pri kaverosti priljubljen in je baje neprenehoma dobival grozilna pisma. Baje je imel on svoječasno važno nalogo, da zasleduje Radića.

Naša pasivna tróvrska bilanca. Ljubljanski klerikalni list pravi, da je državna trgovinska bilanca letos pasivna za poldrugo milijardo dinarjev. To je velik znesek za eno leto. Takoj na to pa potolaži čitatelje, češ, da trgovinska bilanca pravzaprav ni pasivna, ker imamo v zalogah (novi pridelek?) za izvoz za poldrugo milijardo pšenice, ki jo kartelisti zadržujejo iz spekulativnih vzrokov ter še do stavlja, da ni v Beogradu skoro nobene uradniške družine, ki ne bi spekulirala s pšenico. Dalje pove, da imamo tudi 2500 vagonov sladkorja za izvoz, kar zopet prinese državi najmanj eno milijardo. — S tem je dovolj jasno dokazano, da država, kljub temu, da so velike zaloge pšenice in sladkorja, pušča navijati cene ali namenoma ali pa nima moči, da bi to preprečila.

Boj šundu! Akademski mladina mora zopet stopiti za narod v boj, da ga obvaruje pretečega zla. V velikanskih množinah in z nesramno reklamo širijo med slovensko ljudstvo svoj šund zagrebški dobičkazelniki, ki so osnovali že več podjetij in izdajajo že čez 10 romanov. Njih pisanje, vsebina in stil je do skrajnosti preračunan; zakaj, šund je radi dobička in dobiček tako velik le radi šunda. In žalostno je dejstvo, da so največji razširjevalci šunda baš slovenske trafike in prodajalci časopisov. Zoper šund mora nastopati vsak trezen človek. Mi ga ne potrebujemo, imamo svojo dobro in pošteno, lepo knjigo. Zato je dolžnost vsakega, da ga odklanja, zakaj, on škoduje naši lepi knjigi, ki itak preživlja krizo, pači slovenski jezik na nezasišani način, podira težko delo staršev in vzgojiteljev pri mladini, zavaja v nemoralnost, niža splošni kulturni nivo in trga nezvestno najsiromašnejšim slojem denar iz rok. Roman, ki izhaja trikrat na teden, stane na leto 160 Din. Ta ogromna številka nam veli-ko pove. Zato javno pozivamo vso slovensko javnost v odločen boj zoper šund. Dolžnost je zlasti učiteljs-stva, staršev, ženskih in kulturnih društev ter trezne mladeži, da odločno nastopi zoper šund in ga uni-čuje, da ga trga mladini iz rok, da bojkotira one, ki ponujajo to gnusob-ko, da agitira za lepo slovensko knji-go. Zavedajte se, kaj je šund in kaj je naša dolžnost! — Za društvo sluša- teljev filozofske fakultete: Čiro Arko, predsednik; Stanko Bunc, referent.

Pospeševanje industrije. Državna monopolna uprava je s pogodbo prepustila švedski družbi za užigalice, s katero je sklenila država poso- jilo, vso prodajo užigalic. Za prodajo užigalic se osnuje posebna druž- ba. V smislu dogovora zahteva šved- ska družba, da se osnuje v Skoplju veliko skladišče in da se dovoli večji kontingent užigalic brez carine. U- staviti pa se mora izdelovanje užiga- lic v Dolcu pri Travniku in Novem Vrbasu in končno se mora opustiti izdelovanje parafinskih užigalic v Osjeku. Pogodba torej določa, da se domača industrija užigalic zatira in uvaža tuje blago. Pa pravijo kleri- kalci, kako dobro gospodarsko poli- tiko vodi režim. Kaj bodo rekli k temu nesrečni nezaposlenci, ki jih je vedno več?

V Bolgariji sta se združili social- nodemokratska stranka (široki) in socialistična federacija v eno stran- ko. Značilno je pri tem dejstvo, da je zahteva po zedinjenju izšla iz delav- stva samega, ki ne more razumeti, zakaj se voditelji med seboj prep- rajo. Zedinjenje obeh strank je po- membeno, čeprav so nekateri »vodi- telji« ob zedinjenju zapustili delav- sko gibanje, ker ima Bolgarija mlad kapitalizem in mlado buržuazijo, ki delovni narod brez usmiljenja in ne da bi se kdo upiral, izkorišča. Pok- ret se bo naslanjal na delovni narod, na delavstvo, na obrtnike in kmete, ki nimajo v državi nobene zaščite, dasi tvorijo samo kmetiški sloji 82 odstotkov prebivalstva. Tam pa vla- da velika nezaposlenost brez ka- kršnihkoli občinskih ali državnih podpor. Združitev proletarijata je tu- di važna zaradi v Bolgariji vladajo- čega fašizma, ker se s tem delavsko gibanje tudi politično ojači. — Tako drugod: pri nas bi pa radi nekateri naš pokret zatrl.

»Rdeči list katoliških social- istov.« »Vorwärts« poroča, da začne s prvim januarjem v Berlinu izhajati ob pondeljkih list pod imenom: »Das Rote Blatt der katholischen Sozialisten« — »Rdeči list katoliških so- cialistov«. Izdajatelj bo Henrik Mar- tens. »Vorwärts« piše: »V najnovej- šem času zastopajo mlajši zastop- niki katoliškega duhovništva in laji- štva tezo, da sta socializem in ka- toličanstvo združljiva. Ta struja du- hov, ki je ravno tako katoliško zve- sta kot socialistično prepričana, si hoče v »Rdečem listu« vstvariti tri- buno. Novi organ je socialističen, toda od socialnodemokratske stran- karske politike in socialnodemokra- tične strankarske organizacije ne- odvisen.

Kitajski general briskira evrop- ske diplomate! Štirje inozemski di- plomati, med njimi angleški poslanik Sampson, so se vračali iz Nankinga v Peking s posebnim vlakom. Na neki postaji pa je general Husengtu rekviriral lokomotivo posebnega vla- ka zase in gospodje diplomati so morali čakati več ur na drugo loko- motivo. Omenjeni gospodje so se ravnokar peljali od podpisovanja ca- rinskih pogodb z novo nacionali- stično vlado. — Ali se niso Evropei- ci blamirali?

Živi mrtvec plačuje davke! To pa ni Tolstojev »Živi mrtvec«, am- pak je človek, poln življenja. V Ha- novru v Nemčiji živi A. Wothka, ki je bil l. 1912 pri sodišču v Hamburgu uradno proglašen za mrtvega, ker je za delj časa odpotoval ter se ga je smatralo izgubljenim. G. Wothka pa živi še danes in je vsa leta pla- čeval redno davke. Kljub najrazlič- nejšim korakom, ki jih je podvzel, da bi se oni sklep sodišča preklkal, s katerim je bil proglašen mrtvim, se mu to do danes ni posrečilo. — Sedaj se je obrnil na nekega nem- škega poslanca, ki je pri hamburškem sodišču podvzel potrebne korake, toda brez uspeha. Sodišče namreč pravi, da ni proti onemu sklepu ni- kakega pravnega leka, češ, zakaj pa se g. Wothka ni tekom štirih tednov pritožil, če je vedel za oni sklep. Wothka je namreč razlaščen in bi rad prišel nazaj do svojih pravic. Toda on mora sedaj ostati mrtev, ali pa se mora zakon v parlamentu spre- meniti. Morda bi pa prizadeti le ne- kaj dosegel, če bi se n. pr. uprl pla- čevanju davkov.

Nova zbirka socialnih pesmi. Znani naš pesnik, sodr. Čulovski, bo izdal po novem letu zbirko svojih pesmi, ki bodo obogatele našo knji- ževnost in zbudile velik interes. — Opozorjamo že sedaj naše čitatelje na to novo publikacijo, na katero se še povrnemo

... v Newyorku. Neki posredo- valec pri prodaji zemljišč je objavil, da bo v njegovi pisarni na Broad- wayu izdano 23. in 24. t. m. 700.000 božičnih daril, sestoječih iz ročnih blagajn, mila in drugih predmetov. To je imelo za posledico, da je na- valilo na lokal nad 30.000 otrok v spremstvu staršev in nastala je taka gnječa, da je morala policija mobi- lizirati vse rezerve. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

Fran Lukič

konfekcija in moda.

Ljubljana, Stritarjeva ulica 9,
želi vsem cenjenim odjemalcem
veselo in srečno novo leto!

Tiha noč, sveta noč... Kakor poročajo listi iz Berlina, je nastala tamkaj prava revolucija pri prodaji božičnih drevesc in sicer radi navi- janja cen istim. Prvotno so stala dre- vesca 1—2 marki. Ko pa so prodaj- jalci videli, da je povpraševanje ve- liko, so pa povišali ceno na 4 do 6 mark. To pa je publiko razburilo in ljudje so naskočili dva voza s smre- čicami ter raznesli okrog 450 komad- ov. Morala je posredovati policija, ki je rabila pendreke, vsled česar je moralo več ljudi k zdravnikom in v bolnico ter tudi v — zapor!

»Humanité« rubljen! Kakor po- roča »Welt am Montag« iz Pariza, je bil komunistični list »Humanité« te dni rubljen. Zarubljeno je bilo po- hištvo, tiskarna ter ostali stroji. List je potem še izšel in poročal o vzro- kih, radi katerih je bil rubljen.

Izseljevalna politika angleške de- lavske stranke. V Angliji (to je otoč- je Velika Britanija v Evropi) silno narašča nezaposlenost. Anglija je razmeroma majhna, industrijsko jako razvita dežela, ki ima ogromne kolo- nije po vseh zemljinah sveta. Dočim je Velika Britanija preobljubena, so kolonije večinoma redko naseljene. Pred vojno so iz kolonij vozili v Bri- tanijsko surovine in jih tam obdelovali. Po vojni pa je prišel kapital prena- šati, ozir. ustanavljati tovarne v ko- lonijah. Zaradi tega in pa zaradi va- lute britanska industrija ne more več konkurirati na svetovnem trgu in je pričela propadati, kar ima za po- sledico veliko nezaposlenost. Za pre- mogovno industrijo pa je usodna elektrifikacija industrije in železnic, ki se polagoma uvaja po vsem kultur- nem svetu. Angleška delavska stran- ka je ta položaj, ki grozi z gospodar- skim (industrijskim) propadom Veli- ke Britanije, premočevala ter se je jela baviti v vprašanju, kako bi spravila nezaposlene delavske rodbe- ne v neobljubene kolonije Anglije. Stranka hoče zaenkrat naseliti v ko- lonijah 250.000 nezaposlenih z rodbi- nami. Problem je težaven, vsekakor pa nezaposlenemu delavstvu ne ka- že ukrepati kaj drugega, ker je go- spodarsko nemogoče, da bi si Velika Britanija v tem pogledu kako drug- če pomagala iz zagate. Velika Bri- tanijska je živela od kolonij in ker se se- danj razvijajo kolonije v konkurenčni smeri proti Veliki Britaniji, ozir. ožji evropski Angliji, mora delovni narod iskati kruha v kolonijah, ki so jako bogate na naravnih zakladih in -i- likah za življenje.

Občutna kazen za velike tiho- tapce. V Hamburgu se je te dni za- ključil proces zaradi tihotapstva spi- rituoz, pri katerem je bila Nemčija znatno oškodovana. Obsojenih je bi- lo 24 obtožencev, 8 pa oproščenih. Krivci so bili obsojeni na 22 milio- nov globe in 10 milijonov vrednostne odškodnine ter okroglo na 7 let za- pora. V naši vrednosti znaša globa, na katero so obsojeni ti veliki tiho- tapci, 416 milijonov dinarjev. Očivid- no gre torej za veliko tihotapstvo. V proces so zapleteni tudi carinski ur- radniki. Krivci teh glob ne bodo mogli poravnati, zaradi tega bodo morali daljše zaporne kazni odsediti. Ta obsodba je eklatanten dokaz, ka- ko varujejo veliki kapitalisti »držav- ne« interese, kadar gre za njih — žep.

Multimilijonar Rockefeller je dal graditi v New Yorku baptistovsko cerkev, ki je veljala že doslej 4 mili- jone dolarjev (224 milijonov dinar- jev), pa je te dni še nedograjena po- gorela. Za ta znesek bi lahko bilo preskrbljenih eno leto 15.000 neza- poslenih delavcev, katerih ima letos tudi Amerika jako mnogo.

Influenca v Ameriki razsaja epi- demično. Obbolelo je že okoli 400.000 ljudi samo v Zedinjenih državah, od katerih jih je dosedaj 379 umrlo.

P. n. naročnikom!

Današnja številka »Del. Pol.« je spojena s prihodnjo številko, ki bi morala iziti v torek, dne 1. jan. 1929, ki pa vsled praznika odpade. Istotako smo današnji številki priložili tudi nov stenski koledar »Del. pol.«.

Indijci zahtevajo avtonomijo. Indijski kongres strank je sprejel resolucijo, v kateri zahtevajo, da se jim da enako ustavno mesto, kakor Avstraliji ali Južni Afriki, ki se sami vladajo kot angleški dominijoni. Ta borba za avtonomijo traja že več let, zlasti je postala aktualna sedaj po vojni. Prejšnje zahteve Indijcev so Angleži kratko zatirali.

V tovarni za radijske potrebščine Bäckker v Berlinu, je nastal po neprevidnosti požar, ki je zahteval mnogo človeških žrtev. Požar se je tako hitro razširil, da se veliko delavcev in delavk ni moglo več rešiti in so grozne smrti poginili. Blizu 50 oseb so rešili več ali manj ožganih.

Božičnice mariborskih delavcev.

Božič, ta lepi praznik luči in upanja, ki se je skozi dolga tisočletja ohranil do današnjega dne, kljub vsem političnim, nacionalnim, verskim in kulturnim prevratom, je postal takorekoč že del naše kulture, neobhoden rekvizit naše duševnosti, ki se bo vzdržal tudi v bodočnosti, kljub vsem pričakovanim katastrofom. Zato bi ne bilo pametno, če bi hoteli ta praznik z ekstremno nepomirljivostjo odpravljati; to se svoj čas tudi cerkvi ni posrečilo, kakor dvomimo, da bi se to posrečilo ekstremnemu boljševizmu v Rusiji, ki je skušal letos ta praznik oficijelno prepovedati. Za nas socialiste pa tukaj ne obstoji vprašanje v tem, ali naj se ta praznik praznuje, temveč v tem, kako se naj praznuje in kakšen pomen naj ima. Cerkev je svoj čas zelo pametno in preračunano prevzela poganski praznik zimskega solnčnega obrata in mu podtaknila rojstvo Odrešenikovo. Mi sicer ne maramo imeti ničesar skupnega z obrabljenimi legendami, še manj s hinavščino in lažjo tiste krščanske vsečloveške ljubezni, s katero se na ta praznik dela reklama, vendar sprejemamo ta praznik kot praznik upanja in prerodenja.

Tega bi se morala zavedati naša delavska družba, kadar prirejajo svoje božičnice. Zal imamo beležiti v tem pravcu še jako malo uspeha. Navadno se kopira slične meščanske prireditve z našopirjenimi božičnimi drevesi, osladnimi cerkvenimi korali in solzavo sentimentalno dobrotnostjo, ki je neredkokrat plod zavžitega alkohola.

Letošnje božičnice mariborskih kulturnih organizacij so bile v tem oziru zelo zanimive; stopnjevale so se od običajne meščanske kopije do proletkulta in naturalnega simbolizma. V soboto zvečer je priredil pevski odsek »Svobode« svojo običajno, letos že deveto božičnico v gostilni »Ljudski dom«. Bogato okrašeno drevo, pod njim pa velik kup zavitkov in škatlic, ki so jih člani in znanci za drug drugega pripravili. Poleg prižganega drevesa je mešan zbor izborno zapel ono večnolepo Morovo »Tiha noč, blažena noč«; želeli bi le, da se za to melodijo oskrbi primeren tekst, ki bo odgovarjal naši ideologiji. Na to so se razdeljevala darila: običajni »juksartikli«, leci in cuclji. Knjigo sem videl samo eno, in še ta je bila brezpomemben roman à la Courts-Mahler. In vendar imamo toliko lepih knjig, ki naj bi za delavstvo v prvi vrsti prihajale v poštev kot darila. Po razdelitvi se je vršil ples. Prireditve se je vršila pri pogr. mizah.

Drugi dan, v nedeljo, sta se vršili dve božičnici hkrati: DTE in »Detoljubov«. Telovadci »Svobode« so priredili svojo v prostorih gostilne »Ljudski dom«, od koder so odstignili mize in postavili stole v vrste; torej že en napredek. Drug napredek se je izražal v tem, da na božičnem drevesu ni bilo nobenega bahavega kinča; samo svečice. Sodrug Petejan je v slovenskem, sodrug Močnik pa v nemškem jeziku, razložil pomen delavskega Božiča, nakar so sledile slovenske in nemške deklamacije naraščajnikov. Potemso se razdelili pripravljene zavitke, naraščaju in čla-

Popravi! V zadnji številki postavi v članku »O obliki države« na drugi strani, druga kolona v četrti vrsti namesto besedo »Slovenija« besedo »Slavonija«.

Protiklerikalni fond: Kraj. org. SSJ, Tržič, 50 Din; nadalje je daroval star rudar iz Leš 10 Din za protiklerikalni fond z izjavo, da se bo starotrški fajmošter (župnik) v novem letu še bolj jezil na sodr. L. Juh-a iz Guštanja.

Za tiskovni sklad so darovali: Kraj. org. SSJ, Tržič, 150 Din. Nadalje so darovali sodrugi viničarji iz Lajtersberga pri Mariboru za trikratno izdajanje »Delavske Politike«, in sicer: Ulbl Ivan 10 Din, Ferk Rudolf 5 Din, Rumpf Franc 5 Din, Korenjak Joža 2 Din, Mežgoj Henrik 1 Din, s. Julijana Ledinak 2 Din, Kopun Franc 5 Din, Ferk Ivan 10 Din. Skupaj 40 Din. Iskrena hvala. Sodrugi, posnemajte!

nom, v katerih so se nahajala sama praktična darila, ki se rabijo doma ali pri telovadbi.

Istočasno se je vršila v mali dvorani pivovarne »Union« božičnica »Detoljubov«, ki je bila dokaj lepša od lanske. Prisostvovalo ji je mnogoštevilno občinstvo. Tu ni bilo nobene individualne obdaritve, vse je veljalo skupnosti. V ozadju so bili na dolgih mizah razvrščeni darovi: za najmanjše različne slikanice, igrače in razne lesene figure, ki so jih starejši tovariši svojim mlajšim sami naredili, žoge, modeli za izrezavanje in risanje itd., za starejše pa gлина za modeliranje, razno orodje, žage, kladiva, dleta, pile, vijačna stiskala, stružnica, strokovne knjige s podobami, za deklice pa platno, volna, okvirji za vezenje, majhen ročni šivalni stroj in drugo. Na eni mizi so bile nove slovenske knjige, po katerih otroci vedno bolj sprašujejo; žal, da imamo v slovenski literaturi malo knjig, ki bi bile za našo delavsko mladino primerne. Ob stenah so pa slonele sanke in smuči, katerih se mladina sedaj v zimskem času najbolj veseli. Vsi ti predmeti so bili namenjeni za skupnost društva in ostanejo njegova last pri svobodni uporabi po otrocih. Dečki in deklice so zelo lepo prednašale slovenske in nemške deklamacije, skrbno izbrane za to priliko. Sodrug Grčar je v slovenskem, sodrug Pelikan pa v nemškem jeziku na priprost način obrazložil otrokom pomen tega praznika naših pradedov, ki so z veseljem in ljubeznijo izražali svoje zadovoljstvo nad vrnitvijo solnca in bližajočo se pomladjo. Povdarjalo se je, da nočemo ironizirati bede s tem, da bogato kitamo svoja božična drevesa, medtem ko bi bili mnogi med nami srečni, če bi imeli za praznike vsaj del tega, kar stane samo lišp za tako drevo. Zato je bila lepa smreka brez nepotrebnega lišpa in je veliko bolje učinkovala v svoji naravni priprostosti, ko so se prižgale na nji številne svečice in so njih plamenčki migljali, kakor prijazne zvezdice, vabeče v boljšo bodočnost. Mnogo izkušenih sodrugov sem videl, ki so si brisali solze, ko so otroci enoglasno in pristrčno zapeli ganljivo proletarsko božičnico. Za tem so otroci brez kulis izvajali srčkano igrice »Božična darila pravljicnih otrok«, v kateri so nastopali otroci, znani iz različnih Andersenovih pravljic. Priporočamo, da se ta ljubki in lahki igrokaz prevede v slovenščino in razširi med delavskimi otroci.

Med odmori je igrala improvizirana godba naših omladincev, ki nekatere komade že prav dobro igra. Ko so otroci navdušeni in zarečih lic odpeli »Internacionalo«, je bila prireditev končana in ljudje so se razšli, uverjeni, da dokler bo naša mladina hodila po tej poti, vodena po tako požrtvovalnih starejših sodrugih, se nam ni treba bati za bodočnost. Hvala tudi vsem tistim našim organizacijam, ki so s svojimi prispevki pripomogle, da so se zamogle obe todnevni božičnici tako lepo vršiti.

Najlepše in na popolnoma nenavadan način je pa praznovala svoj praznik solnčnega obrata naša soci-

jalistična mladina. V torek, na božični dan popoldne je odkorakala korporativno iz »Ljudskega doma« proti Pohorju s praporjem na čelu, prepevajoč socialistične pesmi. Priključilo se jim je še društvo »Detoljub« in mnogo drugih sodrugov. Predno smo dosegli cilj, je bila že trda noč, ki pa jo je razsvetljeval polni mesec. Na mali ravnici sredi gozda je bila pripravljena grmada, ki so jo zažgali, da je vzplapolal velik ogenj in ožaril gozdno samoto. Ob ognju so se vrstile simbolične recitacije in govori. Mahoma je na srednjeveliki smreki, ki je stala v bližini, zazarelo nebroj lučic. Najlepše božično drevo, ki sem ga kdaj videl. Sredji svobodne narave v svoji priprosti krasi. In iz mladih grl se je oglasila hrepeneča božična pesem razdidenjenih proletarcev. Kar v grlu me je začelo nekaj daviti. A mladina se ni dala obvladati po sentimentalnosti; ko so odpeli, so se fantje in dekleta prišla za roke in veselo so zarajali srbsko kolo okrog ognja. Za tem je bilo na vrsti skakanje preko ognja, kar je vzbujalo dosti veselosti; še starejši sodrugi se niso mogli premagati in so se z mladimi vred razposajeno poganjali preko dogorevajoče grmade. Pred povratkom smo vsi skupaj odkritih glav odpeli »Internacionalo« ter se pojoč vračali v dolgi koloni v mesto, kjer je meščanstvo začudeno stikalo glave in se spraševalo, kaj pač ta spreved pri tem mrazu in ob tej pozni uri.

Teh par primerov naj bo dokaz, da tudi mi lahko praznujemo gotove praznike tako, kakor se za delavce spodobi in kakor odgovarja naši socialistični ideologiji, ne da bi nam bilo treba posnemati meščanstva. Žal, da v slovenščini še nimamo programov, ki so potrebni za take prireditve. Moralni bomo tudi pri tem iti v šolo k našim nemškim sodrugom. Oni imajo v svojih koledarjih zaznamovane že posebne proletarske praznike: v marcu praznik revolucije, Veliko noč kot praznik vstajenja pomladi, prvi maj kot praznik dela, Telovo, praznik cvetja, Kres, praznik poletnega solnčnega obrata, 7. oktobra praznik proletarske mladine, 1. novembra spomin na žrtve delavskega gibanja, Božič, praznik zimskega solnčnega obrata in praznik obnove leta. Kaj pa pri nas? Mi pa praznujemo pustne šeme, Jožefove in druge dogodivščine, vinske trgate, Martinove in Katarinine venčke, Silvestrove večere itd., pri katerih se samo pije, pije in pleše. Pritožujemo se, da delavstvo nima smisla za kaj drugega. O, imelo bi, ali za to mu moramo dati v zameno kaj drugega, kaj boljšega, kar bi ga zanimalo. K temu pa nam manjka potrebnih programatičnih navodil in v največ krajih tudi potrebnih prostorov, kar velja tudi za Maribor, kjer vse naše gibanje trpi radi pomanjkanja prepotrebnih lokalov.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori svojo dolžnost takoj!**Maribor.**

Nedeljski protestni shod, ki ga je sklicala naša stranka preteklo nedeljo v Mariboru, je lepo uspel. Predsedoval je sodr. Jelen, ki je poudarjal pomen shoda, socialno, gospodarsko in politično reakcijo, ki nas tlači. Poročal je nato o dnevnem redu sodr. Petejan, ki je pojasnil, kaka davčna bremena nameravajo z novimi proračunom zopet naložiti delovnemu ljudstvu. Po novem proračunu bodo delovni sloji obremenjeni z novimi milijardnimi davčnimi datjavami vseh vrst, čeprav je že sedaj vsled davčne prakse paralizirano vse gospodarstvo in narod osiromašen. Govoril je nato v nemškem jeziku sodr. Eržen, ki je podvrnil jasni, žgoči analizi našo socialno in gospodarsko politiko in krizo režima. Govorniki so želi za svoja izvajanja živahno odobravanje. Sodr. Jelen je pozval navzoče na združen boj proti reakciji in popolnemu osiromašenju delovnega ljudstva.

Uljadno naznanjam, da sem preselil krojaški atelje iz Kolodvorske ulice 28 v Slomškovo ulico št. 1 ter se priporočam cenj. občinstvu
Fran Iglič,
krojaški mojster.

Stanovanj je dovolj! Tako bo marsikateri hišni špekulant rekel, ako bodo socialisti zahtevali nadaljnje zgradbe za deložirance in brezstanovanjce. Ne le, da so v novi šoferski hiši, o kateri smo zadnjič poročali, da nočejo šoferji vanjo, marveč tudi v zasebnih hišah se najde že danes prazna stanovanja, za katera se ne dobi najemnikov. Da, to je ironija, ali dejanski stan je tak! Sicer so vsa zasilna stanovanja, pa najsi bo v Dravski vojašnici, v dragonskih hlevih, ali pa v slavni jahalnici, zasedena, četudi se vrše venomer deložacije, vendar se nahajajo prazna stanovanja, in to ne morda samo v kakih vilah, marveč v čisto navadnih »cinskasarnah«. Tako je baje že delj časa prazno enosobno stanovanje v hiši na Aleksandrovi cesti 67, katera posestnik je nek povojni kapitalist, ki je prišel z dežele ter kupil hišo najbrž v upravičeni nadi, da mu bo nudila brezskrbno bodočnost. Omenjeno stanovanje je stalno pred vojno 20 kron mesečno in sedaj se zahteva zanj 600, reci: šeststo dinarjev! To je baš trikratna najemnina v zlati valuti. Toda to je šele začetek. Eden gospodov v mariborskem občinskem svetu vedno naglaša, da bo stanovanj dovolj, kakor hitro se zaščita najemnikov popolnoma odpravi. Toda, ako se tega gospoda vpraša, kako bodo ljudje plačevali tako blazne najemnine, če sploh toliko ne zaslužijo kot znaša sama najemnina, tedaj ta gospod ne da besede od sebe. Kaj pravi masa najemnikov k taki najemnini?

Preobrat v študijski jezikov. V četrtek, 3. jan. 1929, se vrši ob pol 8. (pol 20.) uri v Kazini (študijska knjižnica) predavanje o moderni metodi jezikovnega pouka: »Nobeno učenje na pamet, nobena predizobrazba.« Vstopnine prosto. Sodeluje Prosветni odsek Delavske zbornice in razne druge organizacije.

Obiskujte Čitalnico Delavske zbornice

v palači Pokojniškega zavoda. Odprta je dnevno od 16. (4.) ure do 21. (9.) ure. Vhod od zadnje strani palače. — **Pristopajte kot člani h knjižnici Prosветnega oddelka Delavske zbornice.** Celotna članarina znaša Din 2.—; posojnina knjig večinoma Din 1.—.

Ptuj.

Iz občinske seje.
(Konec.)

Točka o zadružni elektrarni se je na predlog dr. Fermevca izločila in dala v tajno sejo. Kakor je pa iz poteka tajne seje razvidno, bi se bila čisto lahko obravnavala tudi pri javni seji, ker ravno zaradi te točke je bilo zanimanje na galeriji. — Na pretres so prišle tudi razmere na mestni žagi. Po podatkih mestne uprave se je zadnje čase na žagi obratovalo tako, da je bilo dnevno do 100 Din deficita. Po mnenju uprave je bil vzrok temu dejstvo, da je delavstvo delalo takorekoč pasivno rezistenco, češ, da se je balo, da bi delo ne bilo prehitro končano, vsled česar bi bilo potem odpuščeno. Naglašalo se je, da je bil uspeh dela za polovico manjši kot sicer, da se je dnevno nažagalo samo po 4 kubične metre. Vsled tega bi se naj delavstvo kaznovalo na ta način, da bi se dalo delo v akord. S. Mar, ki se je preje pri delavstvu samem informiral o vzrokih nazadovanja, je pojasnjeval, da je na žagi sami pravzaprav premalo delavcev, vsled česar se delo ne more tako razvijati, kot bi se sicer moralo. Pri žagi pride v poštev samo troje delavcev, to je žagar in dva pomagata za nakladanje itd., brusar, kurjač in kurjačev pomagač, katerega prej nikoli ni bilo; šele sedanja

ČITAJTE

ново izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Pristna slivovka, drožnik, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadni soki, spirituoze, vinski kis, esenc, nadalje čaj v originalnih zavitkih in odprt, dobite po nizkih cenah v trgovini glavne zaloge trdke „PATRIA“ Zagreb — oranžada, limonada, konjak itd.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 19

Na debelo! tovarna likerjev, desertnih vin in sirupa. Na drobno!

TVORNICA KEM. IN OLI. BARV. JAKOV. FIRNEŽA IN ŠTEK. KLEŠ. DRUŽBA Z. OZ. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI, COPICI, TERPENTINE, STROJNO ODE, UMETNIŠKE BARVE, PRAŠNO ODE, SOLSKE BARVE, SUŠNE BARVE, PRISTNE OLIJNE BARVE

PRODAJALNA DUNAJSKA C. 14 LJUBLJANA

POLEGTRGOVINA SCHNEIDER & VEROVŠEK

PRVOVRSTNI MATERJAL-NIZKE CENE!!

kurjač si ga je privoščil, pa pravzaprav ne morejo biti šteti na konto žage, ker imajo drugod opravke. Strojniki in kurjač je pri parnem kotlu, ki je za pogon tudi drugih delov, kakor klavnice itd. Torej se ga ne more šteti samo za žago. Da so pa defekti, je delavstvo potrdilo, in sicer je precej kriv kurjač, ki ne pazi točno na jermenje, ki se večkrat zmoci, vsled česar drsi in se mora sušiti. So pa tudi drugi primeri, ki delo ovirajo. Na primer železnica v skladišču je čisto v blatu in vodi in se mora vedno snaziti; pri nakladanju težkih hlodov ni dobiti takoj pomočnikov, ki so zaposleni sicer v drugih oddelkih itd. Vsled tega je s. Mar izjavil, da se naj najprej zaslži delavstvo samo, ki bo sigurno znalo navesti tehtne razloge za nazadovanje. Te napake se naj odpravijo in žaga bo zopet funkcionirala, kot prej. Ne sme se pa pozabiti, da se je poleti delalo čezure in se je le vsled čezur dosegel efekt 16 kubičnih metrov. Izvajanjem s. Mara se je pridružil tudi dr. Šalamun in tako je bil sprejet predlog, da se najprej potom upravnega odseka ugotovi nedostatek, šele potem se ukrene, kar je potrebno. Mizarska in spedijska obrt na žagi se opustita, ker občina dela itak v teh obratih samo za svojo potrebo in nima smisla zaradi tega plačevati velike obrtne davščine. Za pravni odsek je poročal s. Mar o lepi hiši, ki se nahaja Na tratah in je last g. Čučka. Ta hiša je namreč ena najslabših, kar jih je daleč na okoli. Ste ne stojte bolj na »linksum«, dimniki delajo tudi razne telovadne vaje; v hiši sami pa še vkljub temu stanuje v današnji stanovanjski mizeriji par strank, ki plačujejo za »sobo«, katere plafon je iz papirja in drugih ena-

kih krp, najemnine blizu 200 Din. Mestni stavbeni urad je dal g. Čučku nalog, da takoj to hišo podre, ozir. zavaruje, da se ne bo zrušila. Lastnik je pa vložil ugovor, ki se mu je pa v tej seji na predlog referenta odklonil. Res, taka poslopja se nahajajo še v najbližji ptujski okolici, da je škandal. In se najde še tako nesramnost, ki take podrtje izkorišča. Da ta bajta s svojim gnojiščem vred že davno tje ne spada, je jasno.

Za ubožni odsek je poročal s. Gabriel. Več strankam se je naklonilo podpore. Eni stranki, ki je hotela svojo ženo spraviti v hiralnico, se je prošnj oodbilo, ker je sama dovolj premožna, da jo oskrbuje. Mestnim revežem se je sklenilo dati običajno božičnico.

Nato je sledila tajna seja, kjer se obravnavalo vprašanje razmerja do zadr. elektrarne ter vprašanje mest. hranilnice, o čemer so se sprejeli soglasni sklepi. Vsled slabih izkušenj z inkasantsvom se je sklenilo to mesto ukiniti in uvesti vplačevanje s položnicami, kar se je že prav dobro izkazalo.

Magistratnim nastavljenecem se je dovolila na njihovo prošnjo v priznanje njihovega uspešnega dela 13 plač; istotako se je sklenilo dati stalnim mestnim delavcem za božičnico eno tedensko plačo navrh. Slednja prošnja je dospela sicer šele par ur prej na mestno upravo, pa se ji je priznalo nujnost in je bila takoj rešena povoljno.

Studenci pri Mariboru.

Krajevna organizacija SSJ v Studencih priredi dne 31. dec. 1928 v gostilni Majhenič Silvestrov večer. Začetek ob 7. uri zvečer. Vabijo se vsi, članice in člani, kakor tudi ostali somišljeniki k obilni udeležbi. Odbor.

Štatut socijalistične stranke Jugoslavije.

§ 69.

Strankini člani lahko tudi zasebno izdajajo liste in časopise. Take izdaje se ne smatrajo kot strankin tisk, značaj njih ni save pa istotako podleže nadzorstvu strankinega načelstva.

XIV. Razsodišče.

§ 70.

Razsodišče odloča o predlogih o izključitvi iz stranke v slučajih, predvidenih v § 7 in 8 štatuta. Predlog za izključitev iz stranke lahko predloži vsak član in vsaka organizacija. Tožitelj mora predložiti obtožni material. Predlog za izključitev se mora predložiti oni organizaciji, kateri obtoženi član pripada. Če smatra dotična organizacija za potrebno, da se sestane v ta namen razsodišče, mora za to zaprositi dovoljenje od oblastnega strankinega vodstva, kateremu istočasno imenuje dva strankina člana v razsodišče. Če oblastno strankino vodstvo zaključi, da je sestava razsodišča potrebna, določi s svoje strani enega člana v razsodišču, ki funkcija kot predsednik istega. Poleg tega mora lokalna organiza-

cija obtoženega člana pozvati, da s svoje strani določi dva strankina člana kot člana razsodišča.

Če se obtoži član lokalnega, oblastnega ali glavnega strankinega vodstva ali izvršnega odbora, mora lokalna organizacija, ki toži, predložiti svojo obtožbo prizadetemu strankinemu vodstvu ob enem z motivacijo ali dokazili o upravičenosti obtožbe, radi katere je razsodišče potrebno.

Če se prizadeto strankino vodstvo s to zahtevo ne strinja, se mora na zahtevo tožitelja obtožba predložiti prvemu občnemu zboru dotične organizacije, če pa se tožba nanaša na člana izvršnega odbora ali strankinega načelstva, pa strankinemu zboru.

Člani razsodišča morajo po svoji vesti kot zastopniki strankine celote in brez ozira, od katere strani so bili določeni v razsodišče, izreči svojo sodbo. Člani razsodišča morajo biti člani tiste organizacije, kateri je obtoženi član pripadal.

(Dalje prihodnjič.)

Književnost.

Dolgoletni Jernejček in Princeza v pomaranči. Z začarane police prvi in drugi zvezek. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena vsakemu broširanemu zvezku Din 12.—, vezanemu Din 15.—. Poština za vsako knjižo Din 1.50. Za otroke izdajati knjižice, da jih pritegnejo in zabavajo, je najtežje. Najboljše otroške knjižice so zanje še preslabe. Letošnje, ki jih je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, za Miklavža, moramo z največjim zadovoljstvom pozdraviti glede opreme kot glede vsebine. Vsebinsko so polne bujne pravljicne fantazije in sanj, resnice in prividov, pestrih šegavih prizorov in fletnih šal. To se bo mladina smejala Jurčku, Jernejčku Dolgohemu, z veseljem spremljala Liziko, ribiča, Marka, pogumnega Mirca ali občudovala princeze, škoteljčke, vile itd. Oprema pravljic je naravnost vzorna in dela vso čast slikarjem inž. Omahnu in inž. Serajniku, bakrotisku Del. tiskarne in izdajateljici. Ze ovitek je silno originalen in pester, poln raznih pravljicnih ptičev in

konjičkov v najživahnejših barvah. Med pravljicami samimi je osem večbarvnih celostanskih slik, ki so izvedene otroški fantaziji in otroškemu duhu primerno. Otroci jih bodo res občudovali.

Hašek Jaroslav: Pustolovščine dobrega vojaka Švejkra v svetovni vojni. II. knjiga. V Ljubljani 1928, založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 280 strani, broširana Din 46.—, v platno vezana Din 56.—, poština Din 2. Veliki humoristično-satirčni roman, ki je preveden na razne svetovne jezike in ga igrajo v dramatisacijah tudi po vseh gledališčih, je izšel v založbi ljubljanske Tiskovne zadruge v 2 knjižah. Pravkar izdana druga knjiga pripoveduje Švejkove doživljaje na potovanju iz zaledja do galske meje, na marših tik za bojno fronto, v avstrijskem ujetništvu, kjer ga smatrajo za Rusa, potem pa ga hočejo kot izdajalca ogleduha obesiti, nato v iskanju sovražnika, pa na bojišču v strelskem jarku, v ruskem ujetništvu, na roboti in končno po vojni zopet v Prazi. Avstrijski in ruski militarizem, avstrijska in ruska korupcija, oficirski, uradniški in vojni duhovniški originalni tipi so naslikani poleg ruskih kmetov in ruskih deklet s humorjem, da se moraš krototati. Dejanje, včasih grozno, včasih šaljivo, je vseskozi silno napeto in zanimivo od prve do zadnje strani. Hašek in nadaljevalec romana Karel Vaněk pripovedujeta smehljaje najbolj resne, čisto strašne in brutalne dogodke, ki govore vsi isto: »Nikoli več vojne!«. V romanu je tudi mnogo prav naturalistično naslikanih bestialitet in seksualnih orgij, ki jih je prevajalec oblažil ali sploh izpustil. Pustil pa je nekaj vzgledov, ki govore za vsakogar dovolj. Ruske razmere med vojno poznamo šele iz tega romana: bile so prav take in ponekod še hujše in grše kakor med nami. Življenje naših ljudi v Sibiriji bo zanimalo prav posebno. Veselo humorna in strupeno satirična knjiga o Švejku bo nudila vsakomur, inteligentu in ljudstvu, moškimi in ženskami izredno mnogo zabave in tudi pouka. Kakor prvo knjigo je tudi drugo izdala založba v prav okusni obliki in v jezikovno jako skrbnem prevodu Fran Govekar-ja. Te knjižice prav toplo priporočamo.

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

I. Bukova drva

cela in rezana, trboveljski premog in
butare ter vsakovrsten rezan in tesan les

Alojz Piščanec

Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radiotechnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (Šilling) za pošto in zavojnino.

Tvornica štamplik

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Šoklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Creppe de Chine

In foular svile od 58 Din naprej
kakor tudi vsakovrstne druge svile
v bogati zalogi po najnižjih cenah pri
J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Dosti denarja prihranite

ako daste v popravilo

Brzopodplati, Taichenbachova ul. 14

Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z gumi in usnjenimi podplati, cene za poplajenje in pete usnjenih damskih Din 26—28, moških Din 32—38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

JOSIP MORAVEC, Maribor

Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato
zalogo snežnih čevljev
in galoše vseh prvovrstnih svetovnih znamk,
po brezkonkurenčnih cenah. Popravila se sprejemajo.

L. Mikuš, Ljubljana, Mestni trg 15

DEŽNIKI.

Na malo.

Ustanovljeno 1839.

Na veliko.

Telefon 2282.

Nabirajte nove naročnike

ZA BOŽIČNO DARILO!

„LUNA“ EXPORTNA HIŠA Maribor, Aleksandrova 19

Dobroznana najcenejša in najboljša trdka za nakup nogavic, moških nogavic (zoknov), rokavic, dokolenic, gamaš, hišnih čevljev, snežnih čevljev, perila, vezenice, čipk, svilenih trakov etc. Lasten izdelek pletenih jopic, puloverjev ter kompletnih oblek v vsaki veličini.

Posebna razstava igrač ter božičnih okrasov.

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov I. Z. I. O. Z.
Maribor, Vetrinjska ul. 18.

Preselitveno naznanilo!

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov se preseli zaradi prezidave sedanjih prostorov iz Grajskega trga 3 v Vetrinjsko ulico 18.

Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinejše izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. **Samo pri Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov, Vetrinjska ulica 18.**

Vsem cenjenim odjemalcem želi

Srečno novo leto

ter se najljubšeje priporoča

Kristina Trbovc, trgovina in gostilna.

VESELO IN SREČNO 1929!

Za kar najobilnejši obisk se priporoča gostilna
Hinko Košič, Maribor, Vetrinjska ulica 24

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru
Železničarsko pevsko društvo „Krilato kolo“ v Mariboru

priredi

v soboto, dne 5. januarja 1929 v prostorih dvorane „Union“ (Götz)

velik železničarski ples

PLES

Svirala bo železničarska godba pod
vodstvom kapelnika gosp. Schönherrja.
Pevske točke bo izvajal pevski zbor
pod vodstvom pevovodje g. Germanna.

PLES

Čisti dobiček je namenjen za nabavo društvene obleke, godal itd. Vstopnina,
Člani 6 Din, nečlani 15 Din, Vstopnice v predprodaji à 12 Din pri godcih
in pevcih in v upravi našega lista, Ruške cesta 5. Zamenjava pri blagajni.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

IVAN JAX IN SIN, LJUBLJANA,
GOSPOSVETSKA 2.

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15 let-
na garancija. — Vezanje se poučuje pri nakupu brezplačno.

PISALNI STROJI „ADLER“

Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria, Waffenrad (Orožno kolo).
Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih
strojev. — Daje se tudi na obroke! — Cenike franco in zastoj!

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne
vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Se-
novu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak,
ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delav-
cem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz
Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Novoletna voščila!

Srečno in veselo Novo leto
žele cenj. odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tordke:

Oton Pelan Oblačilnica »Drava« Maribor Gospiska ul. 37	Justin Gustinčič mehanična delavnica in trgovina Maribor Tattenbachova ul. 14	Eksportna hiša »Luna« lastnik A. Pristernik Maribor Aleksandrova c. 19
Ivan in Helena Kvas trgovina s klobuki Maribor Aleksandrova cesta 32	Josip Marek gostilna Maribor Mlinska ulica 15	F. Bernhard sin lastnik Gustav Bernhard Maribor Aleksandrova c. 17
Franc Reicher modni atelje Maribor Tržaška cesta 18	M. Renčelj trgovina z mešanim blagom Maribor Pobrežje pri Mariboru	R. Detiček mesarija Maribor, Frankopanova ul. 35, Betnavska ul. 31
I. N. Šoštarčič manufakturna trgovina Maribor Aleksandrova c. 13	J. M. Dolničar pivovarniška restavracija Maribor Aleksandrova c. 3	Franc Lah manufakturna trgovina Maribor Vetrinjska ul. 13
Produktivna zadruga krojačev r. z. z. o. z. Maribor Ruška c. 5	Anton Tavčar tovarna za mesne izdelke Maribor Jurčičeva ul. 3	Dolček & Marini manufakturna trgovina Maribor Gospiska ul. 27
Štefan Šegula čevljarski mojster Studenci pri Mariboru Aleksandrova c. 13	Marija Jahn modistinja Maribor Stolna ulica 2	Božomir Divjak trgovina s kolesi, mehanična delavnica, poniklo valnica Maribor, Glavni trg 17, Ključavničarska ulica 1
Pavel Heričko lončar in izdelovatelj peči Maribor Tattenbachova ul. 6	Katica Kotnik-Golob kavarna »Bristol« Maribor Vetrinjska ul. 17	Andrej Halbwidl hotel »Stara pivovarna« Maribor Jurčičeva ulica
Stumpf-Schrey gostilna Studenci Na obrežju 75	T. Soklič izdelovanje štampljk Maribor Aleksandrova c. 43	Valentin Senekovič krojaški atelje Maribor Koroščeva ul. 6
Anton Drofenik mesar Celje Gaberje	Gostilna Čček (Jožeta Vok) Celje Gaberje	Ivan Mastnak manufakturna trgovina Celje Kralja Petra c.
Brata Gračnar trgovina z mešanim blagom Celje Prešernova ulica 21	I. Vegi trgovina z mešanim blagom in delikatesami Celje Gaberje	A. M. Baltasin sodavičar Celje-Gaberje
Uprava „Delavske politike“		

Novoletna voščila!

Srečno in veselo Novo leto
žele cenj. odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

Medić-Zankl tovarna olja, lakov in barv družba z o. z. Podružnica: Maribor, Novisad Centrala: Ljubljana	Stanislav Vidovič krojaški atelje Maribor Gledališka ulica 10	L. Ornik manufakturna trgovina Maribor Koroška cesta 9
»Magneto« Karl Dadieu mehanič Maribor Državna c. 22	Ana Ljubi brezalkoholna restavracija Maribor Pod mostom 11	Josip Ratajc kleparski mojster Maribor Pobrežka c. 8
Ferd. Kaufmann glavna zaloga kvasa, trgovina s špecerijo in dež, pridelki Maribor Kralja Petra trg 1	Jožef Draž mesarija Maribor Radvanjska c. 5	Avđust Gusel čevlarski mojster Maribor Frankopanova c. 55
Franjo Travan trgovina z mešanim blagom Maribor Frankopanova 55	Franc Grobelšek zastopstvo paromlina Čakovec Maribor Aleksandrova c. 57 a	Ivan Kravos trgovina s torbarskimi izdelki Maribor Aleksandrova c. 13
Franc Neger zaloga Pfaff-šivalnih strojev, tovarna šivalnih strojev in dvokoles Vetrinjska ul. 17 — Maribor — Slovenska ul. 28	Ivan Zamuda pekarna Maribor Frankopanova ul. 9	Fany Fijavž trgovina z mešanim blagom Maribor Frankopanova c. 10
Franc Govedič čevliar Maribor Frankopanova 10	Alojz Horvat gostilna Maribor Frankopanova c. 7	Ivan Kac mesarija Maribor Ruška cesta 8
Ivan Plečko trgovina z mešanim blagom Maribor, Frankopanova 1, na vogalu Ruške c.	Ivan Kos mesar in prekajevalec Maribor Frankopanova c. 15	Franc in Marjeta Verzel kovačija in gostilna Maribor Frankopanova c. 25
Štefan Zentrich čevlarski mojster Maribor Frankopanova c. 11	Jakob Perhavec tovarna, za izdelovanje likerjev, dež. vin in sirupov Maribor Gospoka ulica 19	
Jožefa Osim čistilnica in pralnica, filijala: Koroška cesta 17 Maribor Smetanova ul. 72	F. Binder zlatar in graver Maribor Orožnova ul. 6	Anton Paš modna trgovina Maribor Slovenska ul. 4
Alojz in Alojzija Käfer kavarna »Rotovž« Maribor Rotovžki trg	Straschill & Felber trgovina z lesom Maribor Pristaniška ul. 8	Alojz Durjava tovarna perila Maribor Gregorčičeva ul. 24
Joško Glogovšek pekarna Maribor Smetanova ul. 51	Anton Lipovnik čevlarski mojster Studenci pri Mariboru Kralja Petra c. 76	»Kavarna Tement« Julijana Tement Maribor Glavni trg 3
Hinko Kosić restavracija »Vetrinjski dvor« Maribor Vetrinjska ulica 24	M. Rantaša trgovina z mešanim blagom Studenci pri Mariboru Aleksandrova c. 47	Albin Bajde trgovina z mešanim blagom Studenci pri Mariboru Aleksandrova ul. 2
Henrik Mulec pekarna Studenci pri Mariboru Na Obrežju 3	A. Kumpersčak trgovina z manufakturo in špecerijo Studenci pri Mariboru Aleksandrova c. 48	Franc Zemljč hotel in restavracija »Pri črnem orlu« Maribor Grajski trg
Josip Majdič restavracija »Grajska klet« Maribor Grajski trg	Pavla Jančer hotel »Pri zamorcu« Maribor Gospoka ulica	Anton in Marija Glas pekarna Studenci pri Mariboru Krpanova ul. 19
Štefan Rusl mizar Studenci pri Mariboru Kralja Petra c. 18	Jakob Preac manufakturna trgovina Maribor Gospoka ul. 8	Franc in Jožefa Majhenič gostilna Studenci pri Mariboru Aleksandrova c. 39
I. marib. delavska pekarna r. z. z o. z. Maribor Tržaška cesta	Alojz in Antonija Senica gostilna Studenci pri Mariboru Dr. Krekova ul. 26	Avala d. z o. z. »Fox« izdelki Maribor Tržaška cesta

Novoletna voščila!

Srečno in veselo Novo leto
žele cenj. odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tordke:

The Rex Co.

pisalni stroji

Ljubljana

Konfekcija Frande
K. Derenda

Ljubljana

J. Perdan nasledniki

Ljubljana

Naj koncem leta vsak priseže
da s prvim dnem svečano se zaveže
Uživati na zemlji raj
in piti pravi **"Buddha"** čaj!

Josip Breskvar
čevljarstvo

Ljubljana

Škofja ul. 10

PROJA
DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

De Schiava Franciška
gostilničarka

Ljubljana

Kolodvorska c. 24

Florijan Rojc
zaloga piva "Union"

Trbovlje I.

Prevolnik Ivan
splošno mizarstvo

Trbovlje I.

Adamlje Franc
klobučarstvo

Trbovlje I.

Požun Franc
trgovina usnja, čevljev
in koles

Trbovlje I.

Arzenšek Ferdo
avto-podjetnik

Trbovlje

Ana Miholič
kavarna in gostilna
"Central"

Ljubljana

K. Pečenko
trgovina usnja

Ljubljana
Sv. Petra c.

Dominik in Fani Kokolj
restavracija "Kolodvor"

Trbovlje I.

Stavbena konzumna in gostilniška zadruga
"DELAVSKI DOM"

Trbovlje I.

Kino „Svoboda“

Trbovlje I.

Franc in Josipina Kmet
gostilna in mesarija

Trbovlje II.

Lupše Ivan

konfekcija in manufaktura

Ljubljana

Karlovska c. 30

Franc Miklič

hotel in restavracija nasproti gl. kolodvora

Ljubljana

Herman Zupan

galanterijska knjigovoznica

Ljubljana

Gradišče 10

Lekarna dr. G. Piccoli

Ljubljana

Dunajska c. 6

Jaka Klenovšek

elektro-tehnično podjetje, telefonski in radio-odd.
(Zadružna elektrarna)

Trbovlje I.

I. Ljubljanska cvetličarna
Viktor Bajt nasl.

Ljubljana

Dolinšek Jože

zaloga piva

Trbovlje II.

Slavko Puštar

brivec

Trbovlje I.

Sittar Klotilda

gostilničarka

Trbovlje I.

Franc in Mici Pinter

gostilna "Škrat"

Trbovlje I.

Dobovičnik Jože

čevljarstvo

Trbovlje I.

Anton in Ana Pelko

gostilna podružnice "Del. doma" na Doberni

Trbovlje I.

Ivan in Ivana Teržan

gostilna "Delavski dom"

Trbovlje I.

Tauzel Ivan

služništvo in pleskarstvo

Trbovlje I.

Metalija r. z. z. o. z.

kovinska industrija

Trbovlje I.

Forte Ana

gostilna in mesarija

Trbovlje I.

Podružnica "Svobode"

Trbovlje I.

Rudolf Japelj & drug
sobno, dekorativno, črtnilkarstvo in pleskarstvo

Trbovlje I.

Brata Požar

velepražarna

Maribor

Tattenbachova ulica 14

KLAVNICA GUŠTANJ

R. Z. Z. O. Z.

Jakob Lah

modna in galanterijska trgovina

Maribor

Glavni trg 2

Novoletna voščila!

Srečno in veselo Novo leto
 žele cenj. odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

Restavracija in vinotoč „Bavarski dvor“ Ljubljana 31 Dunajska c. 31	Tehnični biro Arh. Ivan Zupan Ljubljana, Gradišče 13 Telefon 2796	<i>Splošno kreditno društvo v Ljubljani</i> <i>registr. zadruga z omej. zavezo</i>
Tomaž in Franja Bizilj gostilna »Kolovrat« Ljubljana Pred škofijo	Vnovčevalnica Fr. Klemenc tvornica mesnih izd. in konserv Ljubljana Dolenjska c. 23	A. Kassig krznarnica in izdelovanje čepic Ljubljana Židovska ul. 7
Teodor Rabič štampile Ljubljana Kolodvorska ul. 26	L. Mikuš trgovina z dežniki Ljubljana	Fr. Iglič kroj, atelje Ljubljana Slomškova ul. 1
Ivan Potočnik gostilna »Reininghaus« Ljubljana	Konzumno društvo za Slovenijo v Ljubljani	Žargi Ignac modna trgovina Ljubljana Sv. Petra cesta 3 + 11
L. Vilhar urar Ljubljana		Ivan Jax in sin tovarniška zaloge šivalnih, pisalnih in pletilnih strojev ter koles Ljubljana Gosposvetska c. 2
Ivana Gorše gostilna pri »Novem svetu« Ljubljana Gosposvetska c. 2		J. Bonač trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami Ljubljana
Družina Olup trgovina in gostilna »Pod Trančo« Ljubljana Stari trg	Jakob in Malči Zalaznik Ljubljana pekarna - slaščičarna - kavarna	Josip Ivančič konfekcija in moda Ljubljana Dunajska cesta 7
F. M. Schmitt na debelo Pred škofijo 2, na drobno Lingarjeva ulica 4 Ljubljana		Ivanka Tomšič manufakturna trgovina Ljubljana Sv. Petra c. 38
Tiskarna »Slovenija« d. z o. z. Ljubljana Wolfova ul. 1		M. Rosner & Co. nasl. Viktor Meden veležganjarna, tvornica likerjev in konjaka Ljubljana Celovška c. 10
Zadružna banka Ljubljana	„Produkcija“ Centrala v Ljubljani prodajalna Studenci pri Mariboru Aleksandrova cesta 48	Delniška družba pivovarna „UNION“ LJUBLJANA I. poštni predal štev. 45